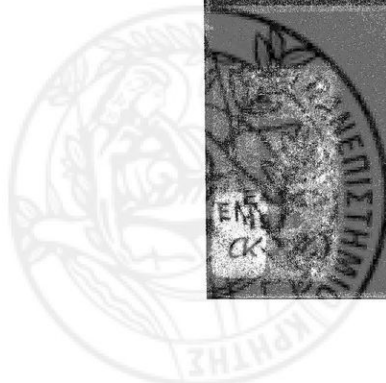

ΤΡΟΥΤΕΙΟΝ ΠΑΛΑΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΕΥΧΟΣ Α

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ
1931

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΕΙΝ ΚΑΙ ΟΥΤΩΣ
ΤΕΥΧΟΣ Α' MERLIER

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΘΗΝΑΙ
1931

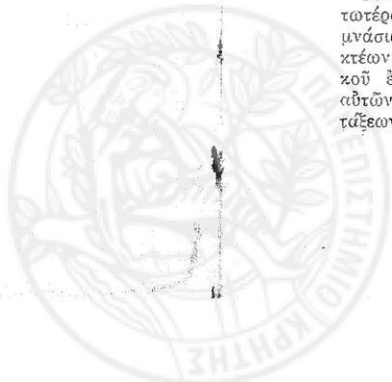
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έχοντες υπ' όψει τὸ ἄρθρ. 5 τοῦ Νόμου 4375 «περὶ διαρρυθμίσεως τῶν σχολείων τῆς Μέσης Ἐκπαίδευσως» καὶ τὸ ἄρθρον 8 ἐδάφ. 1 παράγρ. ε' τοῦ Νόμου 4653 «περὶ διοικήσεως τῆς Ἐκπαίδευσως» προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Παιδείας καὶ Θεσηκευμάτων Ὑπουργοῦ, λαβόντες υπ' ὄψει καὶ τὴν ἐπ' ἀριθ. 123 πράξιν τοῦ Ἐκπ. Γνωμοδ. Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν :

Ἄρθρον 1ον.

Τὸ πρόγραμμα τῶν εἰς τὰ Γυμνάσια, τὰς δύο κατωτέρας τάξεις τῶν Πρακτικῶν Λυκείων καὶ ἡμιγυμνάσια τοῦ Κράτους, Δημόσια καὶ Ἰδιωτικά, διδακτέων μαθημάτων κανονίζεται ἀπὸ μὲν τοῦ σχολικοῦ ἔτους 1931-32 διὰ τὰς δύο κατωτέρας τάξεις αὐτῶν, ἐφεξῆς δὲ κατ' ἔτος δι' ἐκάστην τῶν ἐπομένων τάξεων τῶν Γυμνασίων ὡς ἀκολούθως :

ΠΑΡ. ΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ Ἀρ. Εισ. 3096

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ

Τάξις Α'.

Ἰερά Ἱστορία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Μετὰ σύντομον γεωγραφικὴν ἐξέτασιν τῆς χώρας, ἐν ἣ ἔδρασεν ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, ἐπισκόπησις τῆς ἱστορίας του, ἰδίως δὲ τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς του ἐξελίξεως, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἱστορικοῦ του βίου μέχρι τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς, ἐνδιατρίβουσα κυρίως εἰς τὰ ἱστορικὰ σημεῖα, τὰ προπαρασκευάσαντα ἢ καταστήσαντα ἀναγκαίαν τὴν ἔλευσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἰησοῦ.

Τάξις Β'.

Ἰερά Ἱστορία τῆς Καινῆς Διαθήκης. Μετὰ σύντομον ἐπισκόπησιν τῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς καταστάσεως τοῦ ἀρχαίου κόσμου καὶ τοῦ Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ Ἰησοῦ παραστατικὴ ἱστορία τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Κυρίου, βασιζομένη καὶ ἐπὶ τῆς ἀγνώσεως περικοπῶν ἐκ τῶν ἱστορικῶν μερῶν τῶν Εὐαγγελίων.

Τάξις Γ'.

Ἱστορία τοῦ ἔργου τῶν Ἀποστόλων καὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐξαιρομένων ἰδίᾳ τῶν μερῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς διαφορὰς τὰς ὑφισταμένας μετὰ τὴν Ὁρθόδοξον καὶ τῶν λοιπῶν χριστιανικῶν ἐκκλησιῶν καὶ

τονιζομένων τῶν σημερινῶν σχέσεων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας πρὸς τὰς λοιπὰς (ἐνωτικὴ κίνησις) καὶ τῆς πρὸς ἄλλῃλας κοινωνίας τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν. (Πανορθόδοξον Συνέδριον ἐν Κων)πόλει, ἡ ὀρθόδοξος Προσίνδοξος ἐν Ἀγίῳ Ὄρει).

Τάξις Δ'.

1. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Π. Διαθήκην ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν περικοπῶν ἐκ τῶν Ἱστορικῶν καὶ τῶν Παιητικῶν καὶ τῶν Προφητικῶν βιβλίων αὐτῆς, ὧν τὸ περιεχόμενον ἀναφέρεται εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς ἀντιλήψεις τοῦ Ἰσραὴλ καὶ σχετίζεται μὲ τὴν ἔλευσιν καὶ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ, μέχρι τέλους Δεκεμβρίου.

2. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Κ. Διαθήκην ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικοπῶν ἐκ τῶν βιβλίων αὐτῆς (Εὐαγγελίων, Πράξεων καὶ Ἐπιστολῶν τῶν Ἀποστόλων), ἀναφερομένων εἰς τὰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰανουαρίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους.

Τάξις Ε'.

Ὁρθόδοξος κατήχησις δι' ἀνακεφαλαίωσης καὶ συστηματοποίησεως τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν ἔξαχθεισῶν θρησκευτικῶν ἀληθειῶν καὶ καθορισμοῦ τῶν μεταξὺ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῶν λοιπῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν ὀφισταμένων δογματικῶν διαφορῶν καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς Χριστιανικῆς ὑπὲρ τὰς λοιπὰς θρησκείας μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

Σύντομος καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ἐποπτικὴ Λειτουργικὴ μετ' ἀναγνώσεως τῶν κυριωτέρων προϊόντων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἰστορίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους τοῦ σχολικοῦ ἔτους.

Τάξις ΣΤ'.

Χριστιανικὴ Ἠθικὴ δι' ἀνακεφαλαίωσης καὶ συστηματοποίησεως τῶν ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν ἔξαχθεισῶν ἠθικῶν ἀληθειῶν,

2. ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Τάξις Α'.

1. **Γλωσσικὴ διδασκαλία** ἐπὶ τῇ βάσει ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ περικοπῶν τοῦ ἐγκριμένου Ἀναγνωστικοῦ αὐτῆς.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνωτέρω ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα φαινόμενα τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἔξετασις τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου μέχρι τῶν εἰς-μι συμπεριλαμβανομένων.

Ποικίλα ἐργασία τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐντύπων τῶν ἐκάστοτε ἔξεταζομένων μερῶν τῆς Γραμματικῆς (ὡς γραφὴ κατ' οἶκον ἢ ἐν τῷ σχολείῳ γυμνασμάτων κλίσεις, διορθουμένων ἐν τῷ σχολείῳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, προφορικὴ ἢ γραπτὴ) ἐπὶ τοῦ πίνακος ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις εἰς τὸ ἀρχαῖον ἰδίωμα τῶν εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν συνταγμένων σχετικῶν περικοπῶν τοῦ ἐγκριμένου Ἀναγνωστικοῦ, ἰδίᾳ δὲ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον ἰδίωμα ἢ ἀντιστρόφως προτάσεων συντεθειμένων ὑπὸ τῶν μαθητῶν καὶ σχετικῶν πρὸς τὰ ἔξετασθέντα μέρη τῆς Γραμματικῆς καὶ κατὰ τὸ δυνατόν σύνδεσις τῶν μεταφραζομένων εἰς τὸ ἀρχαῖον εἰς μικρὰς προφορὰς ἢ γραπτὰς συνθέσεις κτλ.).

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ β' τομῆνου, ἐξ ἀφορμῆς ἐπίσης τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα συντακτικὰ φαινόμενα τῆς νέας Ἑλληνικῆς, ὅπως πρακτικὴ ἔξετασις τῆς χαρακτηριστικῆς τῆν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολουθου συντακτικῆς ὕλης : τῆς κατὰ πάσας τὰς πλάγιας πτώσεις ἐκφορᾶς τοῦ ἀντικειμένου, τοῦ εἰδικοῦ καὶ τελικοῦ ἀπαρεμφάτου καὶ τοῦ ὑποκειμένου αὐτῶν, τῆς τροπῆς τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν καὶ τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου, τῆς χρήσεως τῶν μετοχῶν καὶ τῆς ἀναλύσεως αὐτῶν, τῆς ὀργανικῆς Δοτικῆς,

τῆς Δοτικῆς τοῦ αἰτίου καὶ τῆς Αἰτιατικῆς τῆς ἀναφορᾶς.

2. *Εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν βίον* καὶ τὰ προσιτὰ εἰς αὐτοὺς στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ. Πρὸς ταύτην χρησιμοποιοῦνται:

α') Ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα πῶν περικοπῶν τοῦ Ἀναγνωστικοῦ,

β') Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας ἐν δοκίμῳ ἐμμέτρῳ μεταφράσει εἰς τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν, γινομένη ἐπὶ δύο καθ' ἑβδομάδα ὥρας ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἔτους μέχρι Μαρτίου καὶ

γ') Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλογῶν ἐκ τῶν Νεκρωτικῶν Διαλόγων τοῦ Λουκιανοῦ, γινομένη ἐπὶ δύο ὥρας καθ' ἑβδομάδα κατ' Ἀπρίλιον καὶ Μάϊον.

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς καὶ σαφούς εἰκόνας αὐτῶν.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συναγωγήν καὶ ταξινόμησιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἀπαντῶντων προσιωτέρων στοιχείων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκτίμησις τῶν στοιχείων τούτων ὑπὸ τῶν μαθητῶν.

Τάξις Β'.

1. *Γλωσσικὴ διδασκαλία* ἐπὶ τῇ βάσει ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῶν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλληνικῇ περικοπῶν τοῦ ἐγκεκριμένου Ἀναγνωστικοῦ αὐτῆς.

Ἐξ ἀφορμῆς αὐτῆς καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα γραμματικὰ φαινόμενα τῆς Νέας Ἑλληνικῆς ἑξέτασις τῶν ὑπολοίπων μερῶν τῆς Γραμματικῆς τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου.

Ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν καὶ ἐντύπωσιν τῶν ἐκάστοτε ἑξεταζομένων μερῶν τῆς Γραμματικῆς, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Ἐξέτασις ὡς ἐν τῇ Α' τάξει τῆς χαρακτηριζούσης τὴν ἀρχαίαν Ἑλληνικὴν ἀκολουθίου συντακτικῆς ὕλης:

τῆς συμφωνίας τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ ῥήματος πρὸς δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τοῦ διορισμοῦ τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ τοῦ ἐπιθέτου, τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν, τῶν προθετικῶν διορισμῶν καὶ τῆς συντάξεως τῶν διαφόρων προθέσεων, τῆς Γενικῆς ἀπολύτου, τῆς Ἐντικτικῆς καὶ τῆς Ὀριστικῆς τῶν ἱστορικῶν χρόνων μετὰ τοῦ ἄν, τὴν ἐπιρρηματικῶν διορισμῶν, τῆς χρήσεως τῶν Ἐγκλίσεων ἐν τῷ ἀπολύτῳ καὶ τῷ ἐξηρητημένῳ λόγῳ, τῆς Ἐντικτικῆς τοῦ πлагίου λόγου, τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων, τῶν ἀποφατικῶν μορίων καὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἀπαγορευτικοῦ μὴ.

2. *Ἀνάγνωσις συγγραφέων.* Εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὰ προσιωτέρα στοιχεῖα τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Λογοτεχνικὴ στοιχειώσις αὐτῶν.

α. Ἀνάγνωσις κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα καὶ ἐκ παραλλήλου πρὸς τὴν ἐν τῇ τάξει διδασκομένην Ἱστορίαν ἐκλογῶν ἐκ τῶν τὰ Ἑλληνικά πραγματοποιημένων βιβλίων τοῦ Ἡροδότου (βιβλ. V-IX) ἐν δοκίμῳ μεταφράσει εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα τῶν εὐκολωτέρων καὶ ὀμαλωτέρων μερῶν τῆς Κύρου Ἀναβάσεως τοῦ Ξενοφῶντος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἑκτενῶν, σαφῶν καὶ γλαφυρῶν περιλήψεων ἢ καὶ δοκίμου μεταφράσεως τῶν λοιπῶν μερῶν, ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τέλους Φεβρουαρίου. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα ἐκλογῶν ἐκ τῶν δύο πρῶτων βιβλίων τῆς Ἀναβάσεως τοῦ Ἀθριανοῦ (πλὴν τῶν κεφαλαίων 7-11 τοῦ πρώτου βιβλίου), ὡς καὶ γλαφυρᾶς μεταφράσεως τοῦ ὑπολοίπου μέρους τοῦ ἔργου, ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τέλους τοῦ ἔτους.

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς, ἀλλὰ σαφούς εἰκόνας τῆς ὅλης ἐξελίξεως τῶν ἱστορουμένων.

Ἐξαγωγή, ταξινόμησις καὶ ἐκτίμησις τῶν ἐν τοῖς ἀναγινωσκομένοις ἀπαντῶντων προσιωτέρων στοι-

χειών τοῦ Ἑλληνικοῦ ἴδιως, ἀλλὰ καὶ τοῦ ξένου πολιτισμοῦ.

Σύγκρισις τῶν ἀναγνωσθέντων ἔργων τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ξενοφώντος καὶ τοῦ Ἀρριανοῦ πρὸς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦδε βιβλίου τῶν μαθητῶν ἀνεγνωσμένα περὶ ἔργα (π.χ. τὸ Ἀναγνωστικὸν τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τὰ Ἀναγνωστικὰ τοῦ δημοτικοῦ σχολείου κτλ.), καθορισμὸς τῶν οὐσιασθῶν διακριτικῶν γνωρισμάτων τῶν καὶ σχηματισμὸς ἀπλῆς καὶ σαφοῦς ἐννοίας τοῦ ἱστορικοῦ ἔργου καὶ τῆς Ἱστοριογραφίας. Ὁ Ἡρόδοτος, ὁ Ξενοφῶν καὶ ὁ Ἀρριανὸς ὡς ἱστορικοὶ συγγραφεῖς.

β. Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας ἐν δοκίμῳ ἑμμέτρῳ μεταφράσει γινομένη ὡς ἐν τῇ Α' τάξει. Στοιχειώδης καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσκομένων ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἐν τοῖς Νέοις Ἑλληνικοῖς ἀναγνωσόμενα Δημοτικὰ τραγούδια (ποιητικοὶ τρόποι καὶ σχήματα, μέτρον κτλ.)

Τάξις Γ'.

1. Ἀνάγνωσις συγγραφῶν. α. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐπιλογῶν ἐκ τῆς Κύρου Παιδείας τοῦ Ξενοφώντος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως λογοτεχνικῶν μεταφράσεων τῶν λοιπῶν μερῶν μέχρι τέλους Δ) βιβλίου. Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσκομένων ἀνάλογος πρὸς τὴν γινομένην εἰς τὴν δευτέραν τάξιν κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱστορικῶν συγγραφῶν.

Σύγκρισις τῆς Κύρου Παιδείας πρὸς τὰ ἀναγνωσθέντα ἱστορικὰ ἔργα τοῦ Ξενοφώντος, τοῦ Ἡροδότου καὶ τοῦ Ἀρριανοῦ, καθορισμὸς τῶν διακριτικῶν αὐτῆς γνωρισμάτων καὶ σχηματισμὸς ἀπλῆς καὶ σαφοῦς ἐννοίας τῆς μυθιστορίας. Οἱ σκοποὶ καὶ ἡ χρησιμότης αὐτῆς. Ὁ Ξενοφῶν ὡς πατὴρ τῆς μυθιστοριογραφίας.

β. Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου καὶ ἐφεξῆς ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία πρῶτον μὲν ἐκ τῶν μικρῶν δικανικῶν λόγων τοῦ Λυσίου (π.χ. τῶν: ἐπὲρ τοῦ ἀδυνάτου, περὶ τοῦ σηκοῦ, ἐπέρ Μαντιθέου, κατὰ τῶν σιτωπῶν, κατὰ Φύλωνος, κατ' Ἐργοκλέους κλπ.) συμπληρουμένη διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἄλλων δικανικῶν λόγων αὐτοῦ ἐν δοκίμῳ μεταφράσει, κατόπιν δὲ ἐνός ἐκ τῶν μικροτέρων συμβουλευτικῶν ἢ ἐπιδεικτικῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους (π.χ. τῶν: πρὸς Νικοκλέα, περὶ εἰρήνης, εὐαγόρου, πρὸς Δημόνικον κτλ.), συμπληρουμένη ἐπίσης διὰ τῆς ἀναγνώσεως ἄλλων λόγων αὐτοῦ, εἰ δυνατόν δὲ τοῦ Πανηγυρικοῦ, ἐν δοκίμῳ μεταφράσει.

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἐκαστοτε ἀναγνωσκομένων μερῶν ἐκαστοῦ λόγου πρὸς συναγωγὴν τῶν κυριωτάτων νοημάτων αὐτοῦ.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν αὐτῶν πρὸς συναγωγὴν, ταξινόμησιν καὶ ἐκτίμησιν τόσον τῶν γενικῶν συνθηκῶν, αἱ δὲ ποῖα ἐπροκάλεσαν ἐν Ἑλλάδι τὴν γένεσιν καὶ ἀνάπτειν τῆς δημοκρατίας, ὅσον τῶν ἐιδικῶν καὶ σχετικῶν πρὸς τοὺς ἀναγνωσκομένους λόγους δικαστικῶν, πολιτειακῶν, πολιτικῶν, ἠθικῶν ἠθροσκευτικῶν κλπ. συνθηκῶν.

Στοιχειώδης καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν ἀπλῶν καὶ σαφῶν ἐννοιῶν τοῦ δημοτικοῦ λόγου, τῶν διαφόρων γενῶν αὐτοῦ, τῶν κυρίων μερῶν τοῦ δημοτικοῦ λόγου ἐκαστοῦ γένους, τοῦ δημοτικοῦ ὅφους καὶ τῶν εἰδῶν αὐτοῦ, τῶν μέσων τῆς δημοτικῆς ἐκφράσεως κτλ. Ὁ Λυσίας καὶ ὁ Ἰσοκράτης ὡς ῥήτορες.

γ. Ἀνάγνωσις ἐκ τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας ἐν δοκίμῳ ἑμμέτρῳ μεταφράσει γινομένη ὡς ἐν τῇ β' τάξει ἐπὶ δύο ὥρας ἀνὰ δεκαπενθήμερον. Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσκομένων γινομένη ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὸ ἐν τῇ αὐτῇ τάξει ἀναγνωσόμενον νεοελληνικὸν ἔπος.

2. **Γλωσσική διδασκαλία.** Α) Γραμματική. Ἐπ' ἐγκαιρίᾳ παρατηρουμένων ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Γραμματικὴν τοῦ Ἀττικοῦ πεζοῦ λόγου, ἐπιανεξέτασις τῶν σχετικῶν μερῶν μετ' ἀναλόγων ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν ἐφαρμογῆς καὶ ἐντυπώσεως, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεῖα ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων.

Β) **Συντακτικόν.** Ἐπὶ τῆ βῆσει καταλλήλων καὶ ἤδη ἠρμηγευμένων μερῶν ἐκ τῶν ἀναγινωσκομένων Ἀττικῶν συγγραφέων καὶ κατόπιν προμελέτης αὐτῶν ἀπὸ καθοριζομένης συντακτικῆς ἀπόψεως ὑπὸ τῶν μαθητῶν συστηματικωτέρα ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου. Γλωσσολογικὴ ἐρμηνεῖα ἐνίων ἐξ αὐτῶν.

Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ κατάδειξις τῆς συμβολῆς αὐτῆς πρὸς λογικὴν καὶ καλλιπεπὴν παράστασιν τῶν νοημάτων.

Ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν: Α) πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τοῦ Συντακτικοῦ (ὡς α: προφορικὴ ἢ γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν προτάσεων σχετικῶν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα διδομένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, β: ὅμοιαι μετάφρασεις προτάσεων συντιθεμένων ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν καὶ σύνδεσις τῶν μεταφραζομένων εἰς τὸ ἀρχαίον εἰς μικρὰς συνθέσεις κτλ.), Β) πρὸς ἐφαρμογὴν μειζόνων καὶ αὐτοτελῶν δεδιδαγμένων τμημάτων αὐτοῦ (ὡς α: γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν σειρὰς προτάσεων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐκάστοτε ἐφαρμοζόμενον τμήμα καὶ ἀμεσοὶ δίορθωσις αὐτῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν, β: γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰνάπαλιν δεδιδαγμένου κειμένου, παρουσιαζόντος τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν συντακτικὰ φαινόμενα κτλ.).

Τάξις Δ'.

1. **Ἀνάγνωσις συγγραφέων.** α. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα δύο ἐκ τῶν Ὀλυμπιακῶν καὶ ἐνὸς Φιλίππικου τοῦ Δημοσθένους, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου μεταφράσεως ἐκλεκτῶν μερῶν τοῦ Περὶ στεφάνου λόγου, ὡς καὶ ἀνάγνωσις δοκίμου μεταφράσεως τοῦ Κατὰ Λεωκράτου λόγου τοῦ Λυκούργου μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων μερῶν ἐκάστου λόγου ἀνάλογος πρὸς τὴν γινομένην ἐν τῇ τρίτῃ τάξει κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ Λυσίου καὶ τοῦ Ἰσοκράτους.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων πρὸς καθαρωτέραν διαγραφὴν τῶν ἐνοιῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν διαφόρων γενῶν αὐτοῦ, τῶν κυρίων μερῶν τοῦ ρητορικοῦ λόγου, τῶν εἰδῶν τοῦ ρητορικοῦ ἔργου, τῶν μέσων τῆς ρητορικῆς ἐκφράσεως κτλ. Ὁ Δημοσθένης καὶ ὁ Λυκούργος ὡς εῤῥοτεροι.

β. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Φεβρουαρίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα κατ' ἐκλογὴν ἱστορικῶν μερῶν τοῦ Θουκυδίδου, ἀποτελούντων ἐνιαυτὰ τμήματα συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου μεταφράσεως μειζόνων τμημάτων, περιεχόντων καὶ δημηγορίας.

Λογικὴ καὶ πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομένων, ἀνάλογος πρὸς τὴν γινομένην ἐν ταῖς κατωτέραις τάξεσι κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἄλλων ἱστορικῶν.

Συμπλήρωσις τῆς ἐνοίας τῆς Ἱστοριογραφίας διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Θουκυδίδου. Ὁ Θουκυδίδης ὡς ἱστορικὸς συγγραφεὺς.

γ. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ἔτους ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα μὴ ἀναγνωσθέντων μερῶν τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεΐας καὶ δύο θραυσθῶν τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου ἐμέτρου μεταφράσεως ἄλλων δύο τοιλάχιστον θραυσθῶν αὐτῆς.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγινωσκομέ-

νων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων αὐτῶν.

Πραγματικὴ ἐπεξεργασία τῶν αὐτῶν πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινόμησιν τῶν κυριωτέρων στοιχείων τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ἀπαντῶντων εἰς αὐτά. Ὁ Ὀμηρικὸς πολιτισμὸς καὶ ἡ περαιτέρω ἐξέλιξις αὐτοῦ εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα. Ἐκτίμησις τῆς ἐξελίξεως.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς μέχρι τοῦδε ἀναγνώσεως τοῦ Ὀμήρου καὶ ἐν παραλληλισμῷ καὶ πρὸς τὸ νεοελληνικὸν ἔπος καθορισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ ἔπους, καὶ διὰ τοῦ ἥρωικοῦ, καὶ τῶν μέσων τῆς ἐπικῆς παραστάσεως. Ὁ Ὀμηρὸς ὡς τὸ πρότυπον τῆς ἐπικῆς ποιήσεως. Στοιχειώδης ἐξέτασις τῆς σχέσεως τῆς ἐπικῆς ποιήσεως πρὸς τὰ γνωστὰ λογοτεχνικά εἶδη (ἱστορίαν, μυθιστορίαν, ἠγορίαν) καὶ πρὸς τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, καὶ διὰ τὴν Πλαστικὴν καὶ Γραφικὴν. Ἀνεύρεσις μερῶν μεταξὺ τῶν ἀναγινωσκομένων, διδόντων ἀφορμὴν εἰς πλαστικὴν καὶ γραφικὴν παράστασιν καὶ χρησιμοποίησιν αὐτῶν εἰς ταύτην.

Σύντομος ἐξέτασις τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἑμμετρον ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκάστοτε ἐομηνευομένου μέρους.

2. **Γλωσσικὴ διδασκαλία.** Α) Γραμματικὴ. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ὀμήρου σύντομος ἀντιπαροβολὴ τῆς Ὀμηρικῆς Γραμματικῆς πρὸς τὴν τῆς Ἀττικῆς διαλέκτου. Γλωσσολογικὴ ἐρημνεία ἐνίων γραμματικῶν φαινομένων.

Β) Σ υ ν τ α κ τ ι κ ὸ ν. Συμπληρωτικὴ ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων συνακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ποιικιλίαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Τάξις Ε'.

1. **Ἀνάγνωσις συγγραφέων.** α. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρημνεία τοῦ Κρίτωνος τοῦ Πλάτωνος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου μεταφράσεως τῆς ἀπολογίας τοῦ Σωκράτους τοῦ αὐτοῦ φιλοσόφου μέχρι τέλους Δεκεμβρίου.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυριωτέρων νοημάτων αὐτῶν.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων ἀπὸ φιλοσοφικῆς-ἠθικῆς ἀπόψεως πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ ἠθικῶν ἀρχῶν τοῦ Σωκράτους-Πλάτωνος καὶ ἐκτίμησις αὐτῶν (π.χ. εἰς τὸν Κρίτωνα τῶν ἀρχῶν: τοῦ ἀπολύτως ὑπακούειν εἰς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος, ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει τοῦ μὴ ἀνταδικεῖν). Σύγκρισις τῶν ἀνωτέρω ἔργων τοῦ Πλάτωνος πρὸς τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦδε ἀναγνωσθέντα προϊόντα τοῦ πεζοῦ λόγου καὶ καθορισμὸς τῶν διαφορικῶν αὐτῶν γνωρισμάτων πρὸς σχηματισμὸν σαφῶς ἐννοίας τοῦ φιλοσοφικοῦ ἔργου.

β. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρημνεία τοῦ παρὰ τῷ Θουκυδίδῃ Ἐπιταφίου τοῦ Περικλέους κατ' Ἰανουάριον.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τοῦ λόγου πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυρίων νοημάτων του. Πραγματικὴ ἐπεξεργασία αὐτοῦ πρὸς συναγωγὴν τῶν ἐν αὐτῷ ἐξαιρουμένων στοιχείων τοῦ Ἀθηναϊκοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀκμῆς. Ἐκτίμησις αὐτῶν.

γ. Μετὰ σύντομον εἰσαγωγὴν εἰς τὴν γένεσιν τοῦ δράματος ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι, εἰς τὰ περὶ τῶν πρότων δραματοποιῶν, τὰ περὶ τῶν δραματικῶν ἀγώνων, τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου τῶν παραστάσεων καὶ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, ἀνάγνωσις καὶ ἐρημνεία μίσθς ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Εὐριπίδου (τῆς Ἰφιγενείας ἐν Αἰδίῳ ἢ τῆς Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις ἢ τῆς Μηδείας ἢ τοῦ Ἰππολύτου), διης ἢ κατὰ τὰ κύρια αὐτῆς μέρη, τῶν λοιπῶν ἀναγινωσκομένων ἐκ δοκίμου μεταφράσεως εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἐφεξῆς.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συμπερίληψιν τῶν κυριωτάτων νοημάτων αὐτῶν καὶ ὑποτίπωσιν διαγράμματος τοῦ δίου δράματος.

Καλασθητικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν πρὸς καθορισμὸν τῶν μερῶν τοῦ δράματος, τοῦ μύθου καὶ τῆς πλοκῆς

αὐτοῦ, τῆς κυρίας ἰδέας του, τῶν δραματικῶν χωρητικῶν καὶ τῶν λοιπῶν δραματικῶν στοιχείων.

Σύντομος ἔξέτασις τοῦ λαμβιτικοῦ τριμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν.

δ. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ σχολικεῦ ἔτους συνεχίσις τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἑρμηνείας μὴ ἀναγνωσθέντων μερῶν τῆς Ὀμήρου Ὀδυσσεύς καὶ Ἰλιάδος, συμπληρομένη δι' ἀναγνώσεως ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατ' οἶκον δοκίμου ἑμμέτρου μεταφράσεως αὐτῆς μέχρι τέλους Φεβρουαρίου.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων, ὡς ἐν τῇ Δ' τάξει. Συμπλήρωσις τῆς εἰκόνας τοῦ Ὀμήρου ὡς προτύπου τῆς ἐπικῆς ποιήσεως.

ε. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία ἐνίων ἐκλεκτῶν προϊόντων τῆς ἀρχαίας λυρικῆς ποιήσεως.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων λυρικῶν ποιημάτων ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ νεοελληνικά καὶ Γαλλικὰ λυρικά ποιήματα. Ἡ ἀρχαία λυρικὴ ποιήσις.

Ἡ διαφορὰ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἐπικῆς. Αἱ ὁμοιότητες καὶ αἱ διαφοραὶ τῆς πρὸς τὴν νεωτέραν λυρικὴν. Τὰ διάφορα εἶδη τῆς.

2. **Γλωσσικὴ διδασκαλία.** Σύγκρισις διαφορῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τοῦ ἀρχαίου λόγου πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Λατινικῆς, νέας Ἑλληνικῆς καὶ Γαλλικῆς. Κατάδειξις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν αὐτῶν καὶ γλωσσολογικῆ ἑρμηνεία αὐτῶν. Ἡ ἀρχαιολογικὴ τοῦ ἀρχαίου λόγου καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς πρὸς λογικὴν καὶ καλλιπεπὴν παράστασιν τῶν νοημάτων. Διαφοραὶ ἕξους συγγραφέων τοῦ αὐτοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μεταφορᾶν περὶ τῶν τεμαχίων ἐκ τοῦ ἀρχαίου εἰς τὸ νέον καὶ τὰν ἀπαιτιν. Μικραὶ συνθέσεις εἰς τὸ ἀρχαίον ἰδίωμα.

Τάξις Στ'.

1. **Ἀνάγνωσις συγγραφέων.** α. Ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία μιᾶς ἐκ τῶν τραγωδιῶν τοῦ Σοφοκλέους καὶ δευτέρας τοῦ Εὐριπίδου (ἐκ τῶν σημειουμένων ἐν τῇ Ε' τάξει), συμπληρομένη δι' ἀναγνώσεως κατ' οἶκον καὶ ἐν τῷ σχολείῳ δοκίμου μεταφράσεως μιᾶς ἐπιτραγῳδίας εἴτε τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν μνημονευθέντων δυο μεγάλων τραγικῶν, εἴτε τοῦ Αἰσχύλου (Πέρσαι ἢ Ἐπτά ἐπὶ Θήβας) μέχρι τέλους Φεβρουαρίου.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συμπεριληφθῆναι τῶν κριωτάτων νοημάτων τῶν καὶ ὑποτύπων διαγραμμάτων τῶν ὄλων τραγωδιῶν.

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία αὐτῶν, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει, πρὸς καθορισμὸν τῶν αὐτῶν ἀναγραφόμενων στοιχείων, ἐπι δὲ τῆς φύσεως ἐν γένει τοῦ τραγικοῦ (χαρακτηριστικὰ του: τάσις τοῦ ἥρωος πρὸς ἀνώτερα ἀγαθὰ καὶ ἀγῶν ὑπὲρ αὐτῶν, διαμαρτία του, πῶσις του) καὶ τῆς ἐπιδράσεώς του (ἔλεος πρὸς τὸν ἥρωα, φόβος ὑποκειμενικός, κάθαρσις διὰ τῆς ἀξιοπρεποῦς πῶσεως τοῦ ἥρωος καὶ τῆς ὑποκίνησός του εἰς τοὺς νόμους τῆς ἠθικῆς τάξεως τοῦ κόσμου), τοῦ τυπικοῦ ἢ γενικῶς ἀνθρωπίνου τῶν χαρακτήρων ἐν τῷ ἀρχαίῳ δράματι, τῆς συνθέσεώς του ἐκ τῆς ἐπικῆς καὶ τῆς λυρικῆς ποιήσεως. Τὰ κύρια χαρακτηριστικὰ τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ Εὐριπίδου ὡς τραγικῶν ποιητῶν. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου δράματος ἐπὶ τὸ νεώτερον. Ἡ ἐπίδρασις του ἐπὶ τὰς εἰκαστικὰς τέχνας, καὶ διὰ τὴν πλαστικὴν καὶ γραμμικὴν.

Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἔμμετρον ἀνάγνωσιν τῶν διαλογικῶν μερῶν.

β. Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἑρμηνεία τοῦ Φαίδωνος ἢ τοῦ Πρωταγόρου ἢ τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος, συμπληρομένη δι' ἀναγνώσεως κατ' οἶκον ἢ ἐν τῷ σχολείῳ δοκίμου μεταφράσεως ἐνὸς ἐπι

ἐκ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων, ἀλλὰ μὴ ἐρμηνευθέντων διαλόγων τοῦ μεγάλου φιλοσόφου.

Λογικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων πρὸς συμπληρῆσιν τῶν κυρίων νοημάτων τῶν.

Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων ἀπὸ φιλοσοφικῆς ἀπόψεως πρὸς συναγωγὴν καὶ ταξινόμησιν τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων φιλοσοφικῶν ἰδεῶν. Ἡ σημασία τοῦ Πλάτωνος ὡς φιλοσόφου. Ἡ ἰδεολογία του (αἱ ἔννοιαι τοῦ εἶδους, τὰ εἶδη ἢ ἄλλως αἱ ἰδέαι ὑπάρχοντες πρὸ καὶ ὑπεράνω τῶν καθέκαστον ἀντικειμένων, τὰ ὁποῖα ὑφίστανται τὴν δημιουργικὴν ἐπίδρασιν τῶν καὶ προσαρμύζονται πρὸς αὐτάς) καὶ ἡ περαιτέρω παντοῖα ἐπίδρασις τῆς.

γ. Ἀπὸ τῶν δοχῶν τοῦ σχολικοῦ ἔτους συνέχισις τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐρμηνείας τῆς Ὀμήρου Ἰλιάδος, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως ἐν τῷ σχολεῖω ἢ κατ' οἶκον δοκίμου ἐμμέτρου μεταφράσεώς της μέχρι τέλους Φεβρουαρίου. Ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

δ. Ἀπὸ τῶν δοχῶν τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ὀλίγων εἰδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου, συμπληρουμένη δι' ἀναγνώσεως δοκίμου ἐμμέτρου μεταφράσεως ἄλλων (π.χ. τῶν Νομῶν Βάττου καὶ Κορυδῶνος, τῆς Ἠλιακῆς, τῶν Βουκολιαστῶν Δάφνιδος καὶ Μενάλκα, τῶν Ἀηγῶν ἢ Βαχῶν, τῶν Ἀλιέων, τῶν Συνακοσιῶν ἢ Ἀδωνιάζουσῶν κτλ.).

Καλαισθητικὴ ἐπεξεργασία τῶν ἀναγινωσκομένων εἰδυλλίων ἐν παραλληλισμῷ πρὸς νεώτερα εἰδυλλιακὰ ποιήματα πρὸς ὑποτύπωσιν τῆς ἔννοιαι τοῦ εἰδυλλιακοῦ (ὡς τῆς καλλιτεχνικῆς παραστάσεως τῶν μετριοφρόνων σκοπῶν τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς).

2. **Γλωσσικὴ διδασκαλία** ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

Τάξις Α'.

Ἐν τῇ Α' τάξει ἡ προσοχὴ τοῦ διδασκάλου στρέφεται ἰδίως περὶ τὴν ἀσθηματικὴν γλωσσικὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν. Τὰ χρησιμοποιούμενα κείμενα πρέπει νὰ εἶναι γλωσσικῶς ὁμαλὰ καὶ ὀρθογραφικῶς ὁμοίμορφα. Ἰδιαίτως προσπαθεῖται καταβάλλεται διὰ τὴν ὀρθὴν προφορικὴν διατύπωσιν τῆς λέξεως καὶ τῆς φράσεως. Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν χρῆσιν λέξεων.

Γραμματικὴ: Ἐπανάληψις μετ' ἐπεκτάσεως τῆς ἐν τῷ δημοτικῷ σχολεῖω διδασθείσης γραμματικῆς τῆς δημοτικῆς γλώσσης ἐπ' εὐκαιρίαι τῶν ἀναγινωσκομένων κειμένων. Τὸ φθθολογικὸν καὶ τυπικὸν τῆς δημοτικῆς. Οἱ κυριώτατοι ὀρθογραφικοὶ κανόνες ἔξαγόμενοι ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἐκ τῶν κειμένων καὶ ἐπ' εὐκαιρίαι γραπτῶν ἐργασιῶν, ἐκθέσεων κτλ. Ἐπιδιώξις ὀρθογραφικῆς ὁμοιομορφίας τῆς δημοτικῆς γλώσσης. Βαθμιαία εἰσαγωγὴ εἰς τὴν γραμματικὴν τῆς καθαρουσίσης ἐπὶ τῇ βάσει ἁπλῶν κειμένων καὶ ἐφ' ὅσον ἔχει γίνῃ πλήρης κατανόησις καὶ ἐκμάθησις τῶν ἀντιστοίχων γραμματικῶν τύπων τῆς δημοτικῆς. Ἐπακριβὴς καθορισμὸς τῶν τύπων τῆς δημοτικῆς καὶ καθαρουσίσης πρὸς ἀποφυγὴν γλωσσικῆς συγχύσεως.

Συντακτικόν. Ἀνάλωσις προτάσεων τοῦ προφορικοῦ καὶ γραπτοῦ λόγου, ἰδίως τῆς μητρικῆς δημοτικῆς γλώσσης πρὸς κατανόησιν τῆς σχέσεως τῶν λέξεων πρὸς ἄλλήλας, τῆς σημασίας τῆς θέσεως αὐτῶν καὶ γενεῶν τῆς ἴφης τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Ἡ ἁπλὴ πρότασις. Ἡ ἔννοια τοῦ ὑποκειμένου, ὀφθαλμοῦ, κατηγορουμένου, ἀντικειμένου, προσδιορισμοῦ. Κυρία καὶ δευτερεύουσα πρότασις. Ἡ περίοδος. Πλήρης κατανόησις τῆς τεχνικῆς κατασκευῆς ἁπλῆς περιόδου.

Ἡ σημασία τῆς θέσεως τῶν λέξεων. Σύνθεσις καὶ ἀνάλυσις ἀπλῶν περιόδων.

Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Διόρθωσις ἀτομικῶν (φυσικῶν ἢ ἐκ συνηθείας) ἐλαττωμάτων τῶν μαθητῶν περὶ τὴν ἐκφώνησιν ὀριζόμενων φθόγγων ἢ περὶ τὴν προφορὰν τῆς γλώσσης καὶ τὴν ὁμιλίαν αὐτῶν. Πλήρης καὶ καθαρὰ ἐκφώνησις τῶν λέξεων καὶ τῶν φράσεων κατὰ τὴν ὁμιλίαν καὶ κυρίως κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Χρωματισμὸς καὶ ἀπόδοσις πλήρης τοῦ νοήματος τῶν κειμένων διὰ τῆς ἀναγνώσεως. Ἀπαγγελία ποιημάτων, ἰδίως δὲ δημοτικῶν τραγουδιῶν. Ὄρθη ἀπόδοσις δεκαπεντασυλλαβῶν. Ἀποφωγὴ μελοδραματισμοῦ καὶ ἐπιδρωξίης φυσικότητος.

Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις τεμαχίων ἐκ τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας γεγραμμένων εἰς γλώσσαν ὁμαλὴν καὶ ἐπιούμορφον.

Α) Εἰς δημοτικὴν γλώσσαν: Μῦθος καὶ παραμῦθι. Ἡ πρωτόγονος καὶ ἀπλοῦς ζωὴ. Παιδικαὶ ἱστορίαι. Παραδόσεις σχετικαὶ μὲ τὴν νεοελληνικὴν ζωὴν καὶ ἱστορίαν. Ἡθὴ καὶ ἔθιμα. Ἡθογραφικὰ καὶ εὐδράπελα διηγήματα. Τὸ χωρὶ καὶ ἡ ἑλληνικὰ φύσις. Ἐξαορθεὶς τῆς ἀγροτικῆς καὶ θαλασσινῆς ζωῆς. Εἰκόνας χαρᾶς, δράσεως καὶ αἰσιοδοξίας. Ἀπὸ τὰ δημοτικὰ τραγούδια τὰ ἀναγόμενα εἰς ἠθὴ καὶ ἔθιμα τῆς οἰκογενειακῆς καὶ ἀγροτικῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὴν ἔντεχνον ποιήσιν. Ποιήματα γλωσσικῶς, μετρικῶς καὶ τεχνικῶς ὁμαλὰ καὶ σχετικὰ μὲ τὴν ὡς ἄνω ζωὴν τῆς Ἑλλάδος.

Β) Ἐκ τῆς καθαρῆς οὐσίας: Τεμάχια περὶ πληροφορίας περὶ παντὸς ἀφορῶντος τὴν πρώτην οἰκογενειακὴν καὶ ἀγροτικὴν ζωὴν τῆς ἀρχαίας καὶ νέας Ἑλλάδος.

Γραμματολογικά. Σύντομοι πληροφορίες περὶ παρασυνθιῶν, διηγήματος καὶ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ ὡς καὶ περὶ τοῦ βίου τῶν συγγραφέων ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἀναγινωσκομένων κειμένων.— Μετρικῆ: Ἡ

ὁμοιοκαταληξία. Ἡ πλήρης ὁμοιοκαταληξία καὶ ἡ συνήχησις. Στίχος καὶ στροφή. Διάκρισις αὐτῶν.

Γραπταὶ ἀσκήσεις. Ἐκθέσεις ἐπὶ θεμάτων τὰ ὁποῖα προσωπικῶς εἶδον ἢ ἤκουσαν ἢ ἀνέγνωσαν ἢ ἐσκέφθησαν ἢ ἠσθάνθησαν ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει ἔξ η σ α ν οἱ μαθηταί, ἐκτιθέμενα ἐλευθέρως καὶ ἄνευ μεγάλῃς ἐκ τῶν προτέρων ἐπεμβάσεως τοῦ διδασκάλου. Τὰ θέματα εἶναι ἢ κοινά, ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῆς τάξεως τῆ ὁδηγία τοῦ διδασκάλου, ἢ ἀτομικὰ ἐκλεγόμενα ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Ταῦτα ἀναφέρονται εἰς μύθους καὶ παραμύθια, παραδόσεις, εἰκόνας τῆς οἰκογενειακῆς καὶ ἀγροτικῆς ζωῆς, σκηναὶς ἐκ τῆς ἰδιωτικῆς καὶ σχολικῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν, ἀστεῖα, παιδικὰ πνεύματα, ἐρωτησίαι καὶ ἀπαντήσεις ὑπὸ τύπον παιγνιδιῶν κτλ. Κρατοῦνται ἡμερολόγια ὁμαδικὰ ἢ τῆς τάξεως. Καταρτίζονται συλλογαὶ πεζογραφημάτων καὶ ποιημάτων ἐλευθέρως ὑπὸ τῶν μαθητῶν ἔξ ἀτομικῶν μελετῶν καὶ ἀναγνώσεων. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ ὄλων τῶν γραπτῶν ἐργασιῶν τῶν μαθητῶν μελετᾶται ἡ ἀπλὴ πρότασις καὶ περίοδος, ἡ γραμματικῶς, συντακτικῶς καὶ ὀρθογραφικῶς ὀρθὴ φράσις. Ἐπίσης παρακολουθεῖται ἐπιμόνως καὶ εἰς ὅλας τὰς τάξεις ἡ ἔξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν γραπτῶν (χάρτης, μελάνη, εὐανάγνωστος γραφή, περιθώρια, ὀρθὴ καὶ ἐκφραστικὴ στίξις, παράγραφος καὶ ἀλλαγὴ σειρᾶς κτλ.). Ἡ ἐπιγραφή τῆς ἐκθέσεως.— Προσπάθεια συνθέσεως εὐκόλων στίχων.

Τάξις Β'.

Εἰς τὴν Β' τάξιν συνεχίζεται ἡ γλωσσικὴ κατάρτισις τῶν μαθητῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν. Ἐπιδιώκεται ἡ πλήρης διάκρισις δημοτικῆς καὶ καθαραιούσης, ὥστε ν' ἀποφωχθῆ εἰς τὸ μέλλον ἡ γλωσσικὴ σύγχυσις εἰς τὰ γραπτὰ ἰδίως τῶν μαθητῶν. Γίνεται χρῆσις λέξεων καὶ εὐκόλων βοηθημάτων.

Γραμματικῆ. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν ἀνασκό-

πῆσι μετ' ἐπεκτάσεως ἐπ' εὐκαιρία τῶν κειμένων καὶ τῶν προφορικῶν καὶ γραπτῶν ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν ὅλης τῆς γραμματικῆς τῆς δημοτικῆς γλώσσης, ἰδίως δὲ τοῦ ἐτυμολογικοῦ αὐτῆς. Παράλληλος μελέτη τῆς γραμματικῆς τῆς καθαρειούσης καὶ συσχετίσις αὐτῆς μὲ τὴν γραμματικὴν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Συντακτικόν. Λεπτομερὴς ἀνάλυσις καὶ μελέτη τῆς κατασκευῆς τῆς περιόδου ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγινωσκομένων κειμένων, ἰδίως τῆς δημοτικῆς γλώσσης, πρὸς πλήρη κατανόησιν τῆς ἑξωτερικῆς ὕφης καὶ τῆς ἑσωτερικῆς λογικῆς σχέσεως τῶν μερῶν τοῦ νεοελληνικοῦ λόγου. Ἡ κυρία πρότασις καὶ τὰ στοιχεῖα αὐτῆς. Ἡ δευτερεύουσα καὶ ἡ ποικίλη ἑξάρτησις αὐτῆς ἀπὸ τὴν κυρίαν. Ἐφαρμογὴ ἐπὶ τῶν ποικίλων γραπτῶν τῶν μαθητῶν.

Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ὅπως καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν. Προφορικαὶ περιγραφαὶ ἀντικειμένων ἐξ αὐτοψίας. Ἐκφραστικὴ ἀνάγνωσις παντοειδῶν κειμένων. Ἀπαγγελία.

Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις τεμαχίων γεγραμμένων εἰς γλώσσαν ὁμιλίην. Α) Εἰς δημοτικὴν ἢ πεζογραφία. Συνεχίζεται καὶ ἐπεκτείνεται τὸ ἐν τῇ πρώτῃ τάξει ὁμιλίον. Ἡθογραφικὰ διηγήματα, διηγήσεις, περιγραφαί, δι' ὧν ἐξάγεται ἡ οἰκονομική, κοινοτικὴ καὶ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἐλευθερίας, τῆς αὐτοθυσίας καὶ τοῦ ἡρωισμού. Εἰκόνας τῆς συγχρόνου ζωῆς. — Ποίησις. Κλέφτικα δημοτικὰ τραγούδια, ἀπὸ δὲ τὴν ἔντεχρον ποιησιν ὡς καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν μὲ σχετικὴν πρόδον. Β) Εἰς τὴν καθαρειούσαν. Τεμάχια περὶ δίδονα πληροφωρίας καὶ σχετιζόμενα μὲ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Γραμματολογικά. Σύντομοι πληροφωρίαι περὶ τῶν ἐν τῇ τάξει ἀναγινωσκομένων εἰδῶν τοῦ λόγου (ἰδίως διηγήματος, δημοτικοῦ τραγουδιοῦ καὶ εὐκλόων ἐντέ-

χῶν ποιημάτων) καὶ τῶν συγγραφέων αὐτῶν. Στοιχεῖα μετρικῆς ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγινωσκομένων ποιημάτων. Ὁ δεκαπεντασύλλαβος. Τομῆ. Χασμοδία καὶ συνίσησις.

Γραπτὰ ἀσκήσεις. Ἐκθέσεις. Ἀσκήσις τῆς παρατηρητικότητος καὶ περιγραφῆς σημῶν ἐξ αὐτοψίας. Περιγραφαὶ τῆς οἰκονομικῆς καὶ σχολικῆς ζωῆς Σημῶν τοῦ δρόμου. Ἡθογραφαίαι. Ἐπιστολαί. Ἀλληλογραφία μὲ ἄλλα σχολεῖα. Ἡμερολόγια μαθητῶν, ὁμάδων, τάξεως. Ἀτομικαὶ συλλογαὶ διηγημάτων καὶ ποιημάτων. Ἀτομικαὶ καὶ ὁμαδικαὶ ἐργασίαι ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγινωσκομένων ἐν τῇ τάξει ἢ κατ' οἶκον κειμένων. Ἡ ἑξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν γραπτῶν ὡς καὶ εἰς τὴν Α' τάξιν. Κατανόησις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μιᾶς περιόδου. Πύκνωσις νοήματος, κυριολεξία, πλεονασμός. Χρωματισμός τῆς φράσεως. Σύνθεσις μικρῶν ποιημάτων εἰς στίχους δεκαπεντασύλλαβους ἀπλοῦς.

Τάξις Γ'

Ἀπὸ τὴν Γ' τάξιν γίνεται συστηματικώτερα εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὸ καιαισθητικὸν μέρος τῆς λογοτεχνίας. Ὡς κέντρον διδασκαλίας ὑπόκειται ἐν μὲν τῇ πεζογραφίᾳ τὸ ἑκτενές πῶς διήγημα, ἐν δὲ τῇ ποιήσει τὸ ἔπος. Οἱ μαθηταὶ ἀσκοῦνται εἰς τὴν συστηματικὴν χρῆσιν βοηθημάτων.

Γραμματικὴ. Ἐκτενέστερα ἐξέτασις τῶν ἐν τῇ Α' καὶ Β' τάξει διδαχθέντων γραμματικῶν φαινομένων τῆς τε δημοτικῆς καὶ τῆς καθαρειούσης. Διάλεκτοι καὶ ἰδιώματα τῆς νέας ἑλληνικῆς γλώσσης.

Συντακτικόν. Ἀνάλυσις προτάσεων καὶ περιόδων χαρακτηριστικῶν διὰ τὸ κάλλος ἢ τὴν ἰδιαίτουσαν κατασκευὴν αὐτῶν ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγινωσκομένων κειμένων. Ἡ θέσις τῆς λέξεως. Ἡ ἔννοια τῆς στίξεως. Σχήματα λόγου.

Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ὡς καὶ εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις.

Κείμενα. Ἀναγνώσις καὶ ἀνάλυσις γλωσσικῆ, λογοτεχνικῆ καὶ πραγματικῆ ἔργων αὐτοτελῶν ἐξ ἐγκριμένων ἀναγνωστικῶν ἢ ὀλοκληρῶν ἔργων ἐκ τῶν διὰ τὰς σχολικὰς βιβλιοθήκας ἐγκριμένων. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἔργων πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογον μετὰ τὴν λογοτεχνικὴν ὀριμότητα τῶν μαθητῶν καὶ ν' ἀνταποκρίνεται, εἰ δυνατόν, μετὰ τὰ ἐν τῇ τάξει διδασκόμενα μαθήματα. Ἐπιτενὴ διηγήματα. Ἐπικολορητικὰ ποιήματα. Παραλογές καὶ μπαλλάντες. Δημοτικὰ τραγούδια. Ἐπικά ποιήματα (Βυζαντινοῦ, Μαρκοῦ κτλ., ἐκλογαὶ ἐκ τοῦ Ἐρωτοκρίτου). Αὐτοβιογραφίαι, ἐπιστολαί, διηγήσεις.

Γραμματολογικά. Πληροφορίαι περὶ τῶν ἀναγνωσκομένων εἰδῶν τοῦ λόγου καὶ τῶν συγγραφέων ὡς καὶ ἐν τῇ Β' τάξει. Τὸ διήγημα. Ἡ παραλογὴ καὶ ἡ μπαλλάντα. Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ ἀναγνωσκομένου ἔπους γενικά περὶ ἔπους καὶ συστέτισις μετὰ δημορικὰ. Λαϊκὰ καὶ ἔντεχνα ἔπη. Μετρικὴ: Οἱ συνθηδέτεροι τῶν λαμβικῶν στίχων, ὁ ἔνδεκασύλλαβος καὶ ὁ δωδεκασύλλαβος (λαϊκὸς καὶ λόγιος), ὁ τροχαϊκὸς δεκασύλλαβος. Σύγκρισις λαμβικοῦ καὶ τροχαϊκοῦ ρυθμοῦ.

Γραπτὰ ἀσκήσεις. Περιγραφαὶ σκηνῶν, ἀντικειμένων καὶ ἀνθρώπων ἐξ αὐτοψίας. Ἀπόδοσις γεγονότων, περιγραφαὶ κτιρίων, καταστημάτων, ἐργοστασίων κτλ. κατόπιν ἐπισκέψεως. Ἀνάθεσις εἰς ἄτομα ἢ εἰς ὁμάδας περισυλλογῆς πληροφοριῶν καὶ γραπτῆς ἀνακοινώσεως εἰς τὴν τάξιν. Ταξιδιωτικὰ ἀμνησῆσις. Βιογραφικὰ πληροφορία ἀτομικὰ. Εἰσηγήσεις μαθημάτων. Συναπτικὰ ἐκθέσεις καὶ γνώμαι περὶ αὐτῶν.—Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν τέχνην τοῦ γραφεῖν. Πυκνὸς καὶ πλαδαρὸς λόγος. Εἰκόνες. Μεταφοραί.—Ἀτομικὰ συλλογαὶ διηγημάτων καὶ λυρικῶν ποιημάτων. Μετρικὰ ἀσκήσεις.

Τάξις Δ'.

Εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἐξακολουθεῖ ἡ εἰσαγωγὴ εἰς τὸ κυρίως λογοτεχνικὸν στοιχεῖον καὶ τὴν μελέτην

ἔργων ἀρίτων καὶ αὐτοτελῶν. Κέντρον μελέτης ἐπόκειται τὸ μυθιστόρημα χωρὶς νὰ παραμελῶνται καὶ τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ λόγου, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὁποίων ἐπιζητεῖται ἡ σαφὴς μεταξὺ αὐτῶν διάκρισις. Γίνεται χορῆσις λεξικῶν καὶ βοηθημάτων.

Γλωσσικά. Γραμματικὴ ἐμβάθυνσις καὶ ἔξτασις ἐκδόλων γλωσσικῶν φαινομένων ἐπ' εἰκαιρίᾳ τῶν ἀναγνωσκομένων κειμένων. Ἴδια δέ: Πλουτισμός τῆς γλώσσης. Σχηματισμός, δημιουργία καὶ εἰσαγωγὴ νέων λέξεων καὶ ἔξαφανισμός ἄλλων. Ἐπίδρασις τοῦ πολέμου, τῆς βιομηχανίας, τῆς συγκοινωνίας κτλ. ἐπὶ τῆς γλώσσης. Ξένα λέξεις. Τὰ ὄρια τῆς παραδοχῆς τῶν ξένων λέξεων καὶ τὸ ζήτημα τῆς καθαρότητος τῆς γλώσσης.

Ἔπος. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν κειμένων. Εὗρεσις χαρακτηριστικῶν μερῶν τοῦ λόγου ἀρχιτεκτονικῶν καὶ αἰσθητικῶν ὁραίων καὶ ἀνάλυσις αὐτῶν. Μουσικῆ, ρυθμικῆ, ἀρμονικῆ φράσις. Πυκνός, πλαδαρός, νευρώδης, ἄτονος λόγος. Ἡ εἰκὼν καὶ ἡ μεταφορὰ κτλ.

Προφορικὰ ἀσκήσεις. Ὅπως καὶ εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις. Ἀσκήσις τῶν μαθητῶν ἰδίως εἰς ἔκθεσιν διὰ συνεχοῦς λόγου ἀτομικῶν αὐτῶν ἐργασιῶν μετὰ τὴν βοήθειαν μόνον σημειώσεων (εἰς ὅλα τὰ μαθήματα). Ἐκλογὴ λέξεων. Ἐκφρασις, στάσις, χειρονομία. Ἐντασις καὶ τόπος φωνῆς. Ρητορικὸς λόγος. Ἀπαγγελία ἀτομικῆ καὶ χορικῆ (δραματικῆ).

Κείμενα. Ἀνάγνωσις καὶ ἀνάλυσις ἔργων αὐτοτελῶν καὶ ἀρίτων. Περιεχόμενον: Ἡ κοινωνικὴ ζωὴ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ χαρακτὴρ τοῦ νεοελληνικοῦ τῆς γυναίκος καὶ ἡ σημασία αὐτῆς διὰ τὸν νεοελληνικὸν χαρακτῆρα καὶ πολιτισμὸν κτλ. Ἡμεῖς καὶ οἱ ἔθνοι κτλ. Εἶδη λόγου. α: Ἐκτενὴ διηγήματα ὡς καὶ ἐν τῇ Γ' τάξει, ἰδίως δὲ τὰ πλησιάζοντα πρὸς τὸ μυθιστόρημα. β: Τὸ νεοελληνικὸν μυθιστόρημα (π. χ. Καλλιγὰ: Θάνατος Βλέκας, Κονδυλάκη: ὁ Πατούχας, Καρκαβίτσα: ὁ Ζητιάνος, κτλ.). γ: Αὐτοβιογραφίαι,

ήμερολόγια, ἐπιστολαί, χαρακτηρισμοί, διηγήσεις, μελέται κτλ. ὡς καὶ ἐν τῇ Γ' τάξει. δ: Λυρικά ποιήματα-Σολωμός

Γραμματολογικὰ καὶ αἰσθητικὰ. Ἐξ ἀφορμῆς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν καμμένων. Τὸ διήγημα, τὰ εἶδη καὶ αἱ μορφαὶ αὐτοῦ. Τὸ νεοελληνικὸν καὶ νεώτερον μυθιστόρημα. Εἶδη καὶ μορφαὶ αὐτοῦ. Λυρικὴ ποίησις. Τὰ διάφορα εἶδη αὐτῆς. Μετρική. Οἱ λοιποὶ λαμβικοὶ καὶ τραγαϊκοὶ στίχοι. Οἱ στίχοι τοῦ τρισυλλαβίου ρυθμοῦ: Ἀνάκταστοι καὶ δάκτυλοι. Τὸ συννέτο.

Γραπτὰ ἀσκήσεις. Ἐκθέσεις παντοειδούς περιεχομένου κατ' ἐλευθέραν ἐκλογὴν τῆς τάξεως ἢ ἐνὸς ἐκάστου μαθητοῦ ἢ κατ' ἐκλογὴν τοῦ διδασκάλου. Ὑποκειμενικός καὶ ἀντικειμενικός κόσμος. Ἰδεώδη τῶν μαθητῶν. Μικραὶ συνθέσεις ἐπὶ διαφόρων ἐνκόλων εἰδῶν τοῦ λόγου (διήγημα, πεζὸν ποίημα, ἐπιτολὴ κτλ.). Προσπάθεια πυκνῆς καὶ καλλιτεχνικῆς διατυπώσεως. Περίληψεις ἀναγνωσθέντων λογοτεχνημάτων καὶ ὑποκειμενικαὶ γνώμαι καὶ κρίσεις ἐπ' αὐτῶν. Μικραὶ μελέται ἐπὶ διαφόρων μαθημάτων καὶ προσπάθεια τακτοποιήσεως διδασχθέντος ὕλικου. Ἡμερολόγια ἐργασίας καὶ ζωῆς ὁμάδων καὶ τάξεως. Καταρισμὸς ἀτομικῶν ἀνθολογιῶν (συλλογῶν ποιημάτων). Ἀσκήσεις μετρικαὶ (συνθέσεις συννέτου).

Τάξις Ε'

Ἡ ἀνάγνωσις καὶ μελέτη τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου τῶν ἐπιτροπῶν, τῆς ἐξελέξεως καὶ τῆς καταστάσεως αὐτοῦ ὑπόκειται ὡς κέντρον τῆς διδασκαλίας τῶν νεοελληνικῶν τῆς τάξεως ταύτης. Παρὰ τὴν ἰδίαν καὶ εἰς δεδομένης ἐυκαιρίας μελετῶνται καὶ ἄλλα ἔργα ἐκ τῆς νεοελληνικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας ἔχοντα ἀναμφισβήτητον λογοτεχνικὴν ἀξίαν. Γίνεται εὐρεία χρῆσις λεξικῶν καὶ βοηθημάτων. Οἱ μαθηταὶ ἀσχοῦνται εἰς ἀποδελτιώσεις βιβλίων.

Γλωσσικά. Ἐκτενεστέρα ἐπ' ἐυκαιρίας μελέτη τῶν γραμματικῶν καὶ γλωσσικῶν φαινομένων τῆς νεοε-

λληνικῆς γλώσσης. Ἰδίᾳ ἐμβάθυνει ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Γ' καὶ Δ' τάξει ἐρευνηθέντων περὶ τῶν ἰδιωμάτων καὶ περὶ τῶν δαιειῶν λέξεων. Ἐξαγωγή γλωσσολογικῶν συμπερασματίων καὶ νόμων.

Ὑφος. Χαρακτηρισμὸς τοῦ ὕφους ἀναγνωσκομένων ἔργων, μελέτη καὶ ἀνάλυσις αὐτοῦ. (Εἰκόνες, μεταφοραὶ, χροῦμα, πυκνότης ἰδεῶν, σχήματα λόγου, ἀνθρώπητις, ἀπλότης, ἐπιτήδευσις κτλ.) Τὸ γλωσσικὸν αἰσθημα.

Προφορικαὶ ἀσκήσεις. Ὅπως καὶ εἰς τὰς προηγούμενας τάξεις. Ἰδίως ἡ τέχνη τοῦ διαλόγου καὶ τοῦ θεάτρου. Ἀπαγγελία πεζοῦ καὶ ἐμμέτρου ποιήματος. Χορικὴ ἀπαγγελία. Παράστασις ἀπὸ σαηνῆς διδασχθέντων θεατρικῶν ἔργων. Διαλέξεις. Ἡ τέχνη τῆς διαλέξεως.

Κείμενα. Ἀναγιώσκονται κατ' οἶον καὶ ἀναλύονται ἐν τῇ τάξει ἔργα δλόκληρα ἔχοντα πραγματικὴν λογοτεχνικὴν ἀξίαν καὶ δλόκληροι συγγραφεῖς ἔξ ἰδιαίτερος ἐκδιδόμενων καὶ διὰ τὰς σχολικὰς βιβλιοθήκας ἐγκρινομένων ἔργων. Α) Ἀξιόλογα δημοσιογρήματα ἐκ διαφόρων εἰδῶν τῆς νεοελληνικῆς πεζογραφίας καὶ ποιήσεως, ἰδίως ἐκ τῆς Ἰονίου καὶ ἀθηναϊκῆς περιόδου ἐφ' ὅσον ταῦτα ἀναποκρίνεται εἰς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰς δυνάμεις τῆς τάξεως.

Β) Κατὰ τὴν ἰδίαν καὶ ἐκ τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου π. χ. Μυστήρια καὶ Κοητικὸν θέατρον. Θυσία τοῦ Ἀβραάμ, Ἐρωφίλη κτλ. Ξένον θέατρον. Σύγχρονον ἑλληνικὸν καὶ ξένον θέατρον.

Γραμματολογικὰ καὶ αἰσθητικὰ. Τὰ διάφορα εἶδη τοῦ λόγου ἔξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγνωσκομένων κειμένων, ἰδιαίτερος δὲ τὰ περὶ θεάτρου μετὰ παραλληλισμῶν πρὸς τὸ ἀρχαῖον καὶ τὸ νεώτερον τοιοῦτον. Θεατρικὰ εἶδη: Μυστήρια, τραγωδία, δράμα, κωμωδία, σάτιρα, κωμειδίλλιον, φάρσα, ἐπιθεώρησις κτλ. Ἡ αἰσθητικὴ τοῦ θεάτρου. Ἄλλα θεατρικὰ εἶδη, τὸ μελόδραμα, δ κινηματογράφος κτλ. Λυρικὴ ποιησις,

Εἶδη αὐτῆς. Αἱ κυριώτεραι λογοτεχνικαὶ σχολαί: Κλασικισμός, ρομαντισμός, παρνασσός, ρεαλισμός, νατουραλισμός, συμβολισμός, εμπρεσιονισμός, ἔμπρεσιονισμός κτλ. Παράλληλος ἐπισκόπησις τῶν ζένων λογοτεχνιῶν εἰς ἄδράς γραμμάς. Αἱ ἐπιρροαὶ τῶν ἀρχαίων καὶ ζένων λογοτεχνιῶν ἐπὶ τῆς νεοελληνικῆς Μετρικῆς: Εἶδη στροφῶν (τερτοῖνα, ὀκτάβα κτλ.) Ὁ ἐλεύθερος στίχος.

Γραμματ. δασκῆσις. Ἡ τέχνη τοῦ γράφειν ἐπεκτείνεται εἰς πᾶσαν γραπτὴν ἐργασίαν τῶν μαθητῶν καὶ εἰς ὅλα τὰ μαθήματα. Αἱ ἐργασίαι αὐταὶ περιλαμβάνουν εἰσηγήσεις καὶ ἀναπτύξεις διαφόρων θεμάτων ἐξ ἀφορμῆς ἀναγνωσκομένων καὶ ἀναλυομένων ἔργων, ἀναπτύξεις καὶ κατατάξεις ἐλικτοῦ μαθημάτων, κριτικὰς ἔργων ἀτομικῶς ἢ ὁμαδικῶς ἀναγνωσθέντων, περιγραφὰς καὶ ἀναλύσεις ἔργων τέχνης, πραγματείας, μελέτας ἐπὶ ἐλευθέρων θεμάτων, διαλέξεις, ἄρθρα κτλ. Γίνεται προσπάθεια συνθέσεως ἐλευθέρως καὶ ἄνευ ὁμαδικῆς ὑποχρεώσεως διαφόρων μικρῶν λογοτεχνημάτων, ἰδίως μικρῶν θεατρικῶν ἔργων ἀπὸ τῆν ζωῆν τῶν μαθητῶν, τοῦ σχολείου καὶ ἀπὸ τῆν ἱστορίαν. Γίνεται λεπτομερῆς ἔρευνα καὶ ἐπεξεργασία τοῦ ὅφους τῶν ἐξεζόντων μικρῶν ἔργων τῶν μαθητῶν. Γίνονται ἐλευθέρως ἀσκήσεις συνθέσεως λυρικῶν ποιημάτων ποικίλων ρυθμῶν καὶ στροφῶν (ἰδίως ἐλευθέρου στίχου) καὶ σχετικὴ συζήτησις ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν.

Τάξις Στ'.

Ἐν τῇ Στ' τάξει ἐπιχωρεῖ ἡ κριτικὴ μελέτη τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτῆς ἐξελίξει καὶ ἐν σχέσει μετὰς ἀρχαίας καὶ ζένας λογοτεχνίας καὶ τὰς ἐπιδράσεις αὐτῶν. Ἀναγνώσκονται ἰδίως τὰ πρῶτα γραπτὰ μνημεῖα καὶ μελετῶνται αἱ σημεριναὶ καὶ νεώταται κατευθύνσεις τῆς νεοελληνικῆς καὶ τῆς παγκοσμίου λογοτεχνίας. Ἡ γλωσσικὴ μορφή τῶν

ἔργων ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ψυχολογικῆς καὶ φιλοσοφικῆς μελέτης τῆς ἐξελίξεως τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης καὶ λογοτεχνίας ἐν συγκρίσει αὐτῆς πρὸς τὴν ἀρχαίαν γλώσσαν καὶ ἐν σχέσει μετὰ τὴν ἑλληνικὴν ἱστορίαν. Εὐρεῖα χοήσις λέξεων, βοηθημάτων καὶ ἀποδηλιώσεως.

Γλωσσικά. Ἱστορία τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Ἀνάπτυξις καὶ μελέτη τῶν στοιχειωδεστέρων γλωσσικῶν νόμων, ἰδίως δὲ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ ἐξέλιξιν τῆς νεοελληνικῆς γλώσσης. Ἐπιδράσεις φυσικαί, κοινωνικαί, λογοτεχνικαὶ κτλ. ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῆς γλώσσης. Ὁ νόμος τῆς ἀναλογίας καὶ τὰ ὅρια τῆς ἐφαρμογῆς του. Ἡ γλώσσα ὡς εἰκὼν τοῦ χαρακτῆρος ἐνὸς λαοῦ. Φυσικαὶ καὶ τεχνηταὶ γλώσσαι. Ἐσπεράντο.

Ὑφος. Ἀτομικὸν ὕφος. Ὑφος καὶ προσωπικότης. Τὸ ὕφος εἰς τὴν δημοτικὴν, τὴν καθαρῆν, τὴν ἀρχαίαν, τὴν ζένην γλώσσαν. Ὑφος καὶ λαός, ὕφος καὶ ἐποχὴ, ὕφος καὶ συγγραφεῖς.

Κείμενα. Ἀναγνώσκονται κατ' οἶκον καὶ ἀναλύονται ἐν τῇ τάξει χαρακτηριστικὰ ἔργα ἐν τῆς ὀλης νεοελληνικῆς λογοτεχνίας, ἰδίᾳ δὲ α) τὰ πρῶτα μνημεῖα αὐτῆς (ἀκριτικὸν ἔπος καὶ ἀκριτικὸς κύκλος, κρητικὴ περίοδος κτλ.), β) ἔργα φιλοσοφικοῦ περιεχομένου (Κρητικὸς, Πόρφυρος κτλ. τοῦ Σολωμοῦ, Δωδεκάλογος τοῦ Γύφτου, ἡ Φοινικία τοῦ Παλαμά κτλ.), γ) τεμάχια χαρακτηριστικὰ τῆς σημερινῆς λογοτεχνικῆς κατευθύνσεως καὶ τῶν νεωτέρων τάσεων, δ) ἀνάλογα ἔργα ἐκ τῶν ζένων λογοτεχνιῶν.

Γραμματολογικὰ καὶ κριτικὴ. Συνοπτικὴ ἱστορία τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτῆς ἐμφανίσεως μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων. Ἱστορία τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος. Λογοτεχνικὴ, παιδαγωγικὴ καὶ κοινωνικὴ σημασία αὐτοῦ. Ἀνάγνωσις σχετικῶν ἔργων, ὡς Βερναρδάκη: Ψευδαττικισμοῦ Ἐλεγχος, Ροῦδου: Τὰ εἰδῶλα, Ψυχάρη: Τὸ ταξίδι. Ἡ

κριτική ἐν τῇ νεοελληνικῇ λογοτεχνίᾳ. Πολυλάς Ροδόης, Παλαμάς κτλ. Ἡ σημερινὴ κριτικὴ.—Μετρικὴ: Ἀνασκόπησις τῆς ὅλης ἕλης ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν καιμένων. Αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς νεοελληνικῆς μετρικῆς.

Γραπτὰ ἀσκήσεις. Ὅπως καὶ ἐν τῇ Ε' τάξει. ἅπαντα αἱ γραπτὰ ἀτομικαὶ ἐργασίαι τῶν μαθητῶν εἰς ὅλα τὰ μαθήματα πρέπει νὰ γίνονται μετὰ τῆς αὐτῆς προσοχῆς, μετ' ἧς καὶ μίᾳ ἔκθεσις. Ἀποφεύγεται ἡ προχειρολογία, κοινολογία καὶ τὸ δημοσιογραφικὸν ἕφος καὶ γίνεται προσπάθεια ἀποκτήσεως πυκνοῦ λογοτεχνικοῦ καὶ ἐπιστημονικοῦ ἕφους. Καλλιεργεῖται ἰδίως ὁ ἱστορικὸς, κριτικὸς καὶ φιλοσοφικὸς λόγος ἐν εἴδει ἄρθρων, μονογραφιῶν, διαλέξεων, εισηγήσεων, ἀνακοινώσεων κτλ. Ἐξ ἀφορμῆς ποικίλων ἀναγνώσεων καὶ προσωπικῶν σκέψεων τῶν μαθητῶν.

4. ΓΑΛΛΙΚΑ

Τάξις Β'.

1. Φωνητικαὶ καὶ συλλαβιστικαὶ ἀσάσεις ἐπὶ λέξεων καὶ φράσεων, ἑξαχθεῖσων ἔξ ἀιέσον ἐποπτικῆς διδασκαλίας.

2. Ἀνάγνωσις καὶ ἐριμηνεῖα α) φράσεων καὶ ἀπλοστατῶν περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἐξαγομένων ἔξ ἁμέσον καὶ ἐποπτικῆς τῶν πραγμάτων διδασκαλίας καὶ ἀναφερομένων εἰς τὸ σχολεῖον καὶ τὴν ὅλην σχολικὴν ζωὴν καὶ β) σχετιῶν πρὸς τὴν ἕλην ταύτην ἀναγνωσμάτων καὶ ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Απομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων.

3. Τὰ πρὸς σχηματισμὸν ἀπλοῦ λόγου ἀπαραίτητα ἐκ τοῦ ὁμοίου ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς καὶ ἐκ τοῦ Συντακτικοῦ (αἱ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν σύνταξιν διαφοραὶ), ἑξαγόμενα ἐκ τῶν ἐκάστοτε ἀναγνωστικῶν.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν α) δι' ἀντιγραφῆς κατ' οἶκον, β) διὰ γραφῆς κατ' ὑπαγόρευσιν, γ) διὰ τῆς γραφῆς ἀποκρίσεων εἰς δεδομένας ἐρωτήσεις, σχετικὰς πρὸς τὰ ἐκάστοτε ἀναγνωστικόμενα, δ) δι' ἐγγράφου ἀποδόσεως ἀναγνωσθείσης ἕλης, ε) διὰ γραφῆς ἐν τῷ σχολεῖῳ συντόμου γυμνάσιματος κατ' ἑβδομάδα, ἀναφερομένου εἰς τὴν κατ' αὐτὴν διδασθεῖσαν λεξιλογικὴν, γραμματικὴν καὶ συντακτικὴν ἕλην καὶ ε) διὰ γραπτῶν κατὰ δεκαπενθήμερον μεταφράσεων ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν καὶ τἀνάπαλιν εὐκόλων γυμνασμάτων σχετικῶν πρὸς τὴν κατ' αὐτὸ διδασθεῖσαν ἕλην.

Τάξις Γ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐριμηνεῖα α) περιγραφῶν καὶ διηγήσεων ἑξαγομένων ἔξ ἁμέσον καὶ ἐποπτικῆς πραγμάτων ἢ εἰκόνων διδασκαλίας καὶ ἀναφερομένων

εις την οικίαν και την οικιακὴν ζωὴν, ὡς και εἰς τὸ ἀνθρώπινον σῶμα και τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ και β) σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἕλην ἀναγνωσμάτων και ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων και φράσεων και ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων.

2. Συμπλήρωσις τοῦ δραλοῦ ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς και τοῦ Συντακτικοῦ (αἱ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν διαφοραί), γινόμενη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἀναγνωσκομένων. Ταξινόμησις τοῦ προσλαμβανομένου ὄλικου.

3. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς ἐν τῇ Β' τάξει.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν, ὡς ἐν τῇ Β' τάξει.

Τάξις Δ'.

1. Ἀνάγνωσις και ἐξηγησία α) περιγραφῶν και διηγήσεων ἐξαγομένων ἐξ ἀμέσου και ἐποπτικῆς ἐπὶ εἰκόνων διδασκαλίας και ἰναφερομένων εἰς τὴν πόλιν και τὴν ζωὴν αὐτῆς (οἰκονομικὴν, συγκοινωνιακὴν, πνευματικὴν και λοιπὴν), εἰς τὴν βλαυθρον και τὸν ἐν αὐτῇ βίον, ὡς και εἰς τὴν φύσιν και β) σχετικῶν πρὸς τὴν ἀνωτέρω ἕλην ἀναγνωσμάτων και ποιημάτων ἐκ καταλλήλου βιβλίου, ὃν ἱκανὰ δύναται νὰ ἔχουν ὡς τοπικὴν βάσιν τὴν Γαλλίαν. Ἀπομνημόνευσις τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων και φράσεων και ἀπαγγελία ἀπὸ στήθους ἐνίων ἐκ τῶν ποιημάτων.

2. Συμπλήρωσις τοῦ ἀνωμαλοῦ ἰδίως τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς και τοῦ Συντακτικοῦ (αἱ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν διαφοραί), γινόμενη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐκάστοτε ἀναγνωσκομένων. Ταξινόμησις τοῦ προσλαμβανομένου ὄλικου.

3. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσιν.

4. Ἀσκήσις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν: α) διὰ γραφῆς ἀποκρίσεων εἰς διδομένας ἐρωτήσεις, σχετικὰς πρὸς τὰ ἐκάστοτε διδαχθέντα, β) δι' ἐγγράφου περιλήψεως ἀναγνωσθείσης ἕλης, γ) δι' ἐγγράφου μεταφράσεων ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικὸν και τάνάκλιον και δ) δι' ἐγγράφου συνθέσεων ποικίλου περιεχομένου.

Τάξις Ε'.

1. Ἀνάγνωσις και ἐξηγησία ἐκ καταλλήλου συλλογῆς Γαλλικῶν ἀναγνωσμάτων ἢ και ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων περὶ και ποιητικῶν προϊόντων τῆς νεωτέρας και τῆς κλασσικῆς Γαλλικῆς λογοτεχνίας (ὡς μικρῶν διηγημάτων τῶν Voltaire, P. Féval, E. About, Tony Revillon, A. Theuriet, A. Daudet, G. de Maupassant, F. Coppée, A. France κτλ., ἐκλογῶν ἐκ μεγαλυτέρων διηγημάτων και ἄλλων περὶστορημάτων, ὡς ἐκ τῆς Atala ἢ τοῦ Dernier des Avencergues τοῦ Chateaubriand, ἐκ τῆς Colomba τοῦ P. Merimée, τῶν Contemplations τοῦ V. Hugo κτλ., ἐκλεκτῶν ποιημάτων τῶν Ronsard, Malherbe, Boileau, Lafontaine, A. Chenier, Beranger, Lamartine, de Vigny, V. Hugo κτλ., ἐνὸς δράματος τοῦ Κορηνηίου ἢ τοῦ Ρακίνα ὄλου ἢ κατὰ τὰς κριωτέρας σηνάς).

Ἐπεξεργασία τῶν ἐκάστοτε ἀναγνωσκομένων συγγραφέων ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων και Λατίνων συγγραφέων τῶν αὐτῶν λογοτεχνικῶν εἰδῶν. Συγκρίσεις πρὸς αὐτοὺς τῶν Γάλλων κλασσικῶν και κατὰδεξις τῆς ἐπιδράσεως τῶν Ἑλλήνων και Λατίνων ἐπ' αὐτούς. Κατὰδεξις τῆς ἐπιδράσεως τῆς νεωτέρας Γαλλικῆς Λογοτεχνίας ἐπὶ τὴν νεωτέραν Ἑλληνικὴν. Ἐξαγωγή στοιχείων τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ πολιτισμοῦ και κατὰδεξις τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν ἐπὶ τὸν σύγχρονον πολιτισμόν.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
BIBΛΙΟΘΗΚΗ

2. Συμπλήρωσις τῆς Γραμματικῆς καὶ τοῦ Συντακτικοῦ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναγνωσκομένων λογοτεχνημάτων. Ἰδιωματικαὶ ἐκφοραὶ παροιμίαι καὶ συνώνυμα τῆς Γαλλικῆς γλώσσης. Σύγκρισις χαρακτηριστικῶν γραμματικῶν καὶ συντακτικῶν φαινομένων τῆς Γαλλικῆς πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Ἑλληνικῆς, κατὰδειξις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν αὐτῶν καὶ γλωσσολογικῆ ἐρμηνεία αὐτῶν.

3. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

4. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

Τάξις Στ'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ καταλλήλου συλλογῆς Γαλλικῶν ἀναγνωσμάτων ἢ καὶ ἐξ αὐτοτελῶν βιβλίων περὶ τῶν καὶ ποιητικῶν προϊόντων τῆς νεωτέρας καὶ τῆς κλασσικῆς Λογοτεχνίας (ὡς μικρῶν διηγημάτων τῶν ἐν τῇ Ε' τάξει σημειωθέντων λογοτεχνῶν, ἐκλογῶν ἐκ μεγαλύτερων διηγημάτων καὶ ἄλλων περὶ γραφημάτων, ὡς ἐκ τοῦ Paul et Virginie τοῦ Bernardin de S. Pierre, ἐκ τῆς Corinne τῆς Mme de Staël κτλ., ἐκλεκτῶν ποιημάτων τῶν ἐν τῇ Ε' τάξει σημειωθέντων ποιητῶν καὶ μᾶς ἐκ τῶν κωμωδιῶν τοῦ Μολιέρου Avare ἢ Misanthrope ὅλης ἢ κατὰ τὰς κυριώτερας σκηνάς).

Ἐπεξεργασία τῶν ἐκαστοτε ἀναγνωσκομένων συγγραφέων κτλ., ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

Ἀνασκόπησις τῆς Ἱστορίας τῆς νέας Γαλλικῆς Λογοτεχνίας ἐπὶ τῇ βάσει ἰδίᾳ τῶν ἀναγνωσθέντων ἔργων αὐτῆς.

2. Γραμματικὴ καὶ συντακτικὴ διδασκαλία, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

3. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ διαλέγεσθαι, ὡς ἐν ταῖς προηγουμέναις τάξεσι.

4. Ἀσκησις εἰς τὸ Γαλλιστὶ γράφειν, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ τάξει.

5. ἹΣΤΟΡΙΑ

Τάξις Α'.

Οἱ προϊστορικοὶ χρόνοι καὶ ἰδίως ἐν Ἑλλάδι. Ἡ ἱστορία τῶν ἀρχαίων Ἀνατολικῶν λαῶν καὶ τοῦ πρῶτου πολιτισμοῦ αὐτῶν. Ἡ Ἱστορία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τοῦ πολιτισμοῦ τῶν ἀπὸ τῶν χρόνων τῶν μεταναστεύσεων μέχρι τῶν Μηδικῶν πολέμων.

Τάξις Β'.

Ἡ ἱστορία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ ἰδίως τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν ἀπὸ τῶν Μηδικῶν πολέμων μέχρι τῆς ἐπεμβάσεως τῶν Ῥωμαίων εἰς τὰ πράγματα τῆς Ἑλλάδος. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς τελευταίας σύντομος ἐξέτασις τῆς ἱστορίας τῶν Ῥωμαίων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν μέχρι τῶν χρόνων τῆς ἐπεμβάσεως. Ὑποταγὴ τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Ῥωμαίους.

Τάξις Γ'.

Ἡ ἱστορία τοῦ Ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπ' αὐτὸ μέχρι Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου, ἐξαιρουμένης ἰδίᾳ τῆς ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην. Ἡ ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς μετὰ τῆς συναφοῦς Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας μέχρι τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας.

Τάξις Δ'.

Ἡ ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς μετὰ τῆς συναφοῦς Εὐρωπαϊκῆς ἱστορίας ἀπὸ τῆς Μακεδονικῆς δυναστείας μέχρι τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Τάξις Ε'.

Ἡ ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων Ἑλληνικὴ καὶ Εὐρωπαϊκὴ ἱστορία μέ-

χοι τῆς ἰδρύσεως τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ἐξαιρουμένης ἰδίᾳ τῆς ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην.

Τάξις ΣΤ'.

1. Ἡ ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους ἱστορία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Εὐρώπης, καὶ ἰδίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν, μέχρι τῶν σημερινῶν χρόνων.

2. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς ἐξελίξεως τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἰδίᾳ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ μέχρι τῆς σήμερον, εἴτε κατὰ ἐποχάς, εἴτε κατὰ τὰ καθ' ἕκαστον στοιχεῖα του.

Ἡ ἱστορικὴ θέσις καὶ ἀποστολὴ τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος.

Ἡ συμμετοχὴ τοῦ Ἑλλήνου πολίτου εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς ἐν ἐπιγνώσει τῶν πολιτικῶν του καθηκόντων.

3. Συνοπτικὴ ἀγωγή τοῦ Ἑλλήνου πολίτου, γινομένη κατὰ διάγραμμα τοῦ διδάσκοντος. Ὡς παράδειγμα καταχωρεῖται τὸ ἀκόλουθον, τὸ ὁποῖον προϋποθέτει, ὅτι ἡ ἐξέτασις τῶν καθ' ἕκαστον θεμάτων του θὰ γίνεται ἐπὶ τῆ βάσει καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν σχετικῶν διατάξεων τοῦ Συντάγματος:

Α. Ἡ πολιτεία καὶ τὸ πολίτευμα: α) ἡ κοινωνία, ἡ ὁργάνωσις τῆς κοινωνίας, ἡ ἐξέλιξις τῆς πολιτείας εἰς τὰς πρωτογόνους μορφάς. Ὁ σκοπὸς τῆς πολιτείας. Τὸ πολίτευμα. β) Ἡ διαίρεσις τῶν πολιτευμάτων κατ' Ἀριστοτέλη. γ) Τὰ σημερινὰ πολιτεύματα: μοναρχία, δημοκρατία (περιορισμένη καὶ μὴ, βασιλευσμένη καὶ μὴ). Νέα πολιτεύματα: Σοβιετ καὶ Φασισμός. Ἡ ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς Ἀγγλικῆς συνταγματικῆς ἱστορίας πρόοδος εἰς τὰ σημερινὰ πολιτεύματα. δ) Τὰ πλεονεκτήματα τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος.

Β. Συνταγματικὴ Ἱστορία τῆς Νέας Ἑλλάδος (1821-1931).

Γ. Τὸ σημερινὸν πολίτευμα τῆς Ἑλλάδος: α) Ἡ ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐκπόμεναι τῆς ἐξουσίας. β) Ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν. γ) Ἡ καθολικὴ ψηφοφορία. Ἡ ἱστορία καὶ ἡ σημασία τῆς. Ἡ ψήφος τῶν γυναικῶν. δ) Ἄμεσος ἐξέτασις τῆς ἐξουσίας ἢ δι' ἀντιπροσωπεύσεως.

Δ. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία: α) Ἐκλογεῖς. β) Τὰ κόμματα, ἡ σημασία καὶ ἡ ἱστορία τῶν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. γ) Ἡ Βουλὴ, ἡ Γερουσία, ἡ ἐπαγγελματικὴ ἀντιπροσώπηση. δ) Τὰ ἐκλογικὰ συστήματα: Τὸ ἀναλογικόν, τὸ πλειοψηφικόν. ε) Ἡ ἐπιψήφισις τῶν νόμων. στ) Τὸ Νομοθ. Διατάγματα. Ἡ Ἔφημ. τῆς Κυβερνήσεως.

Ε. Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία: α) ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας. β) Ἡ Κυβέρνησις, ὁ Πρωθυπουργός, οἱ Ὑπουργοί, τὰ Ὑπουργεῖα καὶ τὸ ἔργον ἑκάστου, ὁ νόμος περὶ εὐθύνης Ὑπουργῶν. γ) Τὸ Κοινοβουλευτικὸν σύστημα. δ) Ἡ διοικητικὴ διαίρεσις τοῦ Κράτους. ε) Οἱ Ἀξιωματικοὶ ὑπάλληλοι.

ΣΤ. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία: α) Ἡ ἔννομος τάξις. Ἡ λύσις τῶν διαφορῶν. Ἡ ἰσοβιότης τοῦ δικαστοῦ κλπ. β) Τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. γ) Τὰ ποινικὰ δικαστήρια. δ) Τὸ Συμβούλιον Ἐπικρατείας. ε) Ἐκτακτα δικαστήρια. Στρατοδικεῖα. Στρατιωτικὸς Νόμος καὶ ἄλλαι τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν.

Ζ. Αὐτοδιοίκησις: α) Κοινότης καὶ Λῆμος. β) Ἀποκέντρωσις.

Η. Τὰ οικονομικὰ τοῦ Κράτους: α) Οἱ φόροι. Τὰ ἔσοδα. Ὁ προϋπολογισμός. β) Ἄμεσοι καὶ ἔμμεσοι φόροι. Οἱ κυριώτεροι τῶν ἀμέσων καὶ ἡ εἰσπραξις αὐτῶν. γ) Τὸ Ἐλεγκτικὸν συνέδριον.

Θ. Ἀτομικαὶ ἐλευθερίαι: α) Ποίαι εἶναι αὐταί: β) Ἡ ἐλευθερία ἰδίως τοῦ συνταραχέσθαι. Τὰ ἐπαγγελματικὰ σωματεία. Ἡ ἀεργία. γ) Κράτος καὶ ἐκπαί-

θευσις. Ἡ ἐκπαίδευσις ὡς ἐλευθερία καὶ ὡς ὑποχρέωσις τοῦ Κράτους. δ) Κράτος καὶ Θρησκεία. Ἡ ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως. Ἡ ἐπικρατοῦσα Θρησκεία. Ὁ προσηλυτισμός.

1. Ἡ Ἑλλάς καὶ τὰ ἄλλα κράτη. Ἡ κοινὴ τῶν Ἑθνῶν καὶ τὰ διαιτητικὰ δικαστήρια. Ἐμπορικαὶ καὶ ἄλλαι συνθήκαι.

ΙΑ. Ἡ ἄμυνα τῆς χώρας. Στρατός καὶ Στόλος.

6. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΑ

Τάξις Α'.

1. **Ἀριθμητική.** Ἐμπέδωσις τῆς γραφῆς καὶ ἀπαγγελίας τῶν ἀριθμῶν, ἂν παρίσταται ἀνάγκη.

Ἀραβικὴ, Ἑλληνικὴ καὶ Ῥωμαϊκὴ γραφὴ. Σημερινὴ χρῆσις αὐτῶν (ὄρολογία - κεραλαία βιβλίων - ὑπολογισμοὶ κλπ.). Ἐπανάληψις μετὰ βαθυτέρας ἐξετάσεως καὶ ἐπέκτασις τῶν γνώσεων περὶ τῶν πράξεων τῶν ἀκεραίων, κλασματικῶν καὶ δεκαδικῶν ἀριθμῶν μετὰ τῶν συντομιῶν καὶ δοκιμῶν αὐτῶν.

Αἱ θεμελιωδέστεραι ἰδιότητες τῶν ἀκεραίων με ἀφετηρίαν κατάλληλα προβλήματα συγκεκριμένης φύσεως. Ἐφαρμογαὶ αὐτῶν εἰς τὰς συντομίας τῶν πράξεων καὶ τὸν ἀπὸ μνήμης λογισμόν.

Γινόμενον πολλῶν παραγόντων. Δυνάμεις, ἔννοια καὶ θεμελιώδεις ἰδιότητες αὐτῶν.

Διαιρετότης (διαίρετης, πολλαπλάσιον).

Χαρακτηριστικὰ διαιρετότητος διὰ 2, 5—4, 25—3, 9 καὶ ὑπόλοιπα διαιρέσεως δι' ἐκάστου ἐξ αὐτῶν.

Κοινὸ διαιρέται, κοινὰ πολλαπλάσια.

Ἐννοια πρώτων ἀριθμῶν—κόσκινον Ἐρατοσθένους.

Μετρικὸν σύστημα τῆς παρῆδος.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς μεταβλητῆς.

Εἰσαγωγή εἰς τὴν ἔκφρασιν τῶν κανόνων διὰ γραμμάτων ἢ καὶ συλλογισμῶν διὰ γραμμάτων (π.χ. ἢ ὁκὰ τιμᾶται α δρχ. 2 δκ.—2α δρχ. κτλ.).

Εἰσαγωγή εἰς τὴν χρῆσιν ἀπλῶν ἀριθμητικῶν παραστάσεων με παρενθέσεις. Ἀσκήσις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σημειουμένων πράξεων. Συστηματικὴ καὶ συνεχὴς καλλιέργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιμοῦ.

Συσχετίσις τῶν πράξεων πρὸς ἀλλήλας.

Ἀσκήσις με ἐπ'ἀνόδον εἰς δύσκολα θέματα.

2. **Πρακτικὴ Γεωμετρία.** Ἐποπτικὴ ἐξέτασις τῶν ἀπλουστέρων γεωμετρικῶν στερεῶν. Τὰ κυριώτερά

ἐπίπεδα σχήματα (γραμμαί—γωνία, εὐθύγραμμα σχήματα, κύκλος), ιδιότητες αὐτῶν ὅλων πρακτικῶς ἀποδεικνύονται.

Ἀπλούστατα γεωμετρικὰ προβλήματα κατασκευῆς διὰ κανόνος, γνόμονος καὶ διαβήτου.

Κλίμαξ. Μεταφορὰ εὐθυγράμων σχημάτων ἐπὶ γήρτου. (Ὁμοία εὐθύγραμμα σχήματα).

Τάξις Β'.

1. Ἀριθμητικῆ. Ἐπανάληψις πρὸς ἐμπέδωσιν δυσκόλων μερῶν ἐκ τῆς ὅλης τῆς Α' τάξεως, γινόμενη διὰ καταλλήλων προβλημάτων (π.χ. διαιρέσεις—μετρήσεις, μερισμοῦ, δυνάμεων—γινόμενου πολλῶν παραγόντων).

Ἐπανάληψις καὶ ἐπέκτασις ἄλλων μερῶν, ἄντα κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Α' τάξεως δὲν ἐξητάσθησαν λεπτομερῶς (διαιρέτης, μέγιστος κοινὸς διαιρέτης, ἔλ. κοινὸν πολλαπλάσιον, σύνθετα κλάσματα, τροπὴ κοινῶν κλάσματος εἰς δεκαδικὸν καὶ τὸν ἀπάλιν, περιοδικὰ δεκαδικὰ κλάσματα).

Ἔννοια τῆς ὀξείας. Ἐξαγωγή τῆς τετραγωνικῆς ὀξείας ἀριθμῶν μέχρι τοῦ 100.

Συμμιγείς ἀριθμοὶ καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν πράξεις.

Μετρικὰ συστήματα τῶν σπουδαιότερων κρατῶν. Τροπὴ μονάδων τοῦ ἐνὸς εἰς ἀντιστοίχους μονάδας ἄλλου, (ἀσχολία μὲ μονάδας καὶ συστήματα ἔχοντα πρακτικὴν σημασίαν διὰ τὸν Ἕλληνα μαθητὴν).

Ποσὰ ἀνάλογα καὶ ἀντίστροφα.

Ἀπλὴ καὶ σύνθετος μέθοδος τῶν τριῶν.

Προβλήματα τῶν ποσοστῶν, τοῦ τόκου, τῆς εταιρείας, τῆς μίξεως, τοῦ μέσου ὄρου καὶ τοῦ μερισμοῦ εἰς μέρη ἀνάλογα.

Λύσις προβλημάτων δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μεθόδων.

Εὐρύτερα ἀσκήσεις διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ἐννοίας τῆς μεταβλητῆς.

Ἀσκήσις εἰς τὴν γενικοποίησιν καὶ ἔκφρασιν τῶν κανόνων διὰ γραμμάτων.

Ἀσκήσις εἰς τὴν ἐκτέλεσιν πράξεων εἰς δεδομένας ἀριθμητικὰς παραστάσεις μετ' ἀγκυλῶν καὶ παρενθέσεων.

Κολλίεργεια τοῦ ἀπὸ μνήμης λογιζομένου.

Σχέσεις πράξεων πρὸς ἀλλήλας.

Προβλήματα οὐ μόνον ἐκ τοῦ ἀτομικοῦ βίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ καὶ κρατικοῦ, ἐνέχοντα στοιχεῖα κοινωνικῆς μορφώσεως (π.χ. προϋπολογισμὸς κοινότητος—σχολ. ἐπιτροπῆς, Τραπεζῶν, Ταμείων Ἀσφαλείας—Χαρτοσήμου—Ταμειουρίων).

2. Πρακτικῆ Γεωμετρίας. α) Ἀπλούστατα γεωμετρικὰ κατασκευὰ διὰ τοῦ κανόνος, τοῦ γνόμονος καὶ τοῦ διαβήτου.

β) Μέτρησις τῶν εὐθυγράμων σχημάτων.

γ) Βαθύτερα ἐξέτασις τῶν γεωμετρικῶν στερεῶν (κύβου—πρίσματος—πυραμίδος—κυλίνδρου—κώνου καὶ σφαιρας). Μέτρησις αὐτῶν.

δ) Κατασκευὴ ἐκ χαρτονίου τῶν ἀπλουστάτων γεωμετρικῶν σχημάτων ἐπιπέδων καὶ στερεῶν.

Τάξις Γ'.

1. Ἀριθμητικῆ. Ἐπέκτασις τῶν περὶ διαιρετότητος γνώσεων. Εὐρεσις τοῦ μεγίστου κοινῶν διαιρέτου καὶ ἐλαχίστου κοινῶν πολλαπλασίου δι' ἀναλύσεως εἰς τοὺς πρώτους παράγοντας. Ἐπέκτασις τῶν περὶ ὀξείων γνώσεων. Ἐξαγωγή τῆς τετραγωνικῆς ὀξείας πρακτικῶς. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί.

Λόγοι καὶ Ἀναλογίαι. Ἰδιότητες αὐτῶν. Λύσις προβλημάτων δι' αὐτῶν—Ἰσότης καὶ ἀνισότης. Ἰδιότητες αὐτῶν.

Ἀπλὰ ἀριθμητικὰ ἐξιώσεις διὰ καταλλήλων προβλημάτων μορφοῦνται.

Μεταβλητὰ ποσά. Ἀπλὰ γραφικὰ παραστάσεις.

Θεμελιώδεις ἰδιότητες τῶν πράξεων ἐπὶ τῶν ἀκε-

ραίων θεωρητικῶς πως δι' ἀριθμῶν ἐξεταζόμεναι καὶ παραστάσεις ἐν τέλει τῶν ἰδιοτήτων διὰ γραμμάτων.

Ἐπισκόπησις τῶν ἀκεραίων, δεκαδικῶν, κλασματικῶν ἀριθμῶν κ.π. Θεωρία τῆς ἀριθμήσεως κατὰ τὸ δεκαδικὸν σύστημα, ἔξαρις τῆς ὑπεροχῆς του.

2. **Ἄλγεβρα.** Ἡ γλῶσσα τῆς Ἄλγεβρας (χρησις γραμμάτων ὡς ἀριθμῶν) Ἀρνητικοὶ ἀριθμοί. Αἱ θεμελιώδεις πράξεις μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἀρνητικῶν ἀριθμῶν. Δυνάμεις με ἐκθέτην ἀκέραιον θετικὸν ἢ ἀρνητικὸν ἀριθμῶν.

Ἄλγεβρικοὶ παραστάσεις. Ἄλγεβρικὰ κλάσματα. Ἄλγεβρικοὶ πράξεις. Ἐξισώσεις α' βαθμοῦ. Ἐννοια συναρτήσεως, γραφικὰ παραστάσεις.

Τάξις Δ'.

1. **Ἄλγεβρα.** Λύσις προβλημάτων ἀναφερομένων εἰς ἐξισώσεις α' βαθμοῦ. Ἀνισότητες α' βαθμοῦ. Ἀσύμμετροι ἀριθμοί. Ἀνάγκη εἰσαγωγῆς αὐτῶν. Ρίζαι, φανταστικοὶ ἀριθμοί.

Δυνάμεις με κλασματικὸν ἐκθέτην.

Δυνάμεις με ἀρνητικὸν ἐκθέτην οἰονδήποτε.

Διατήρησις τῶν θεμελιωδῶν νόμων τῶν δυνάμεων. Λύσις ἐξισώσεων β' βαθμοῦ.

Συστήματα ἐξισώσεων β' βαθμοῦ. Ἀνισότητες β' βαθμοῦ.

Γραφικὴ παρίστασις τῶν ἀπλουστέρων μόνον συναρτήσεων β' βαθμοῦ.

2. **Γεωμετρία** (ἐκ τῆς Ἐπιπεδομετρίας) Ἐυθεΐα, ἐπίπεδον. Θέσεις δύο εὐθειῶν πρὸς ἀλλήλας ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ. Γωνία, εὐθύγραμμα σχήματα, κύκλος. Θεμελιώδεις ἰδιότητες καὶ σχέσεις τῶν στοιχείων των. Θέσεις εὐθείας καὶ κύκλου, θέσεις δύο κύκλων πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ αὐτῷ ἐπιπέδῳ καὶ θέσεις γωνιῶν ἐν κύκλῳ.

Γεωμετρικὰ κατασκευαί. Χρησις κανόνος, γνόμενος καὶ διαβήτου.

Μέθοδοι λύσεως προβλημάτων καὶ ἀποδείξεως θεωρημάτων.

Γεωμετρικοὶ τόποι συντόμος καὶ λύσις προβλημάτων δι' αὐτῶν. Λόγοι. Μέτρησις εὐθειῶν συντόμος, μέτρησις εὐθυγράμμων σχημάτων. Ἴσοδυναμία.

Πυθαγόρειον θεώρημα, πορίσματα καὶ προβλήματα σχετικὰ.

Στοιχειώδεις γνώσεις χωρομετρίας καὶ χωροσχημίσεως.

Πρακτικὰ ἀσκήσεις. Χρησις τῶν ἀπλουστάτων ἡργάνων κατὰ τὴν πρακτικὴν ἀσκήσιν.

Τάξις Ε'.

1. **Ἄλγεβρα.** Ἐπανάληψις ἐξισώσεων β' βαθμοῦ διὰ λύσεως σχετικῶν προβλημάτων καὶ ἐπέκτασις τῶν σχετικῶν γνώσεων. (Διτετράγωνοι ἐξισώσεις, ἐξισώσεις ἔχουσαι ριζικὰ συντόμος κ.π.).

Ἀριθμητικὰ καὶ γεωμετρικὰ πρόοδοι.

Λογάριθμοι ὡς πρὸς βάσιν 10.

Ἀνατολιζμός. Χρυσολοσία. Ἐκθετικὰ ἐξισώσεις.

2. **Γεωμετρία.** Ἐκ τῆς Ἐπιπεδομετρίας: Ἀνιολογίαι, μεγέθη μεταβαλλόμενα ἀναλόγως.

Ὅμοιότης τριγώνων καὶ πολυγώνων ἐν γένει.

Κανονικὰ πολύγωνα. Ἐγγραφαὶ εἰς κύκλον.

Τὰ θεμελιώδη περὶ ὀρίων.

Μέτρησις περιφερείας καὶ ἑμψαδοῦ κύκλου. Μέτρησις γωνιῶν.

Λύσις προβλημάτων ἐκ τῆς Ἐπιπεδομετρίας ἐν γένει

Τάξις Στ'.

Α'. Τριγωνομετρία καὶ Στερομετρία, ὥρα 3 καθ' ἑβδομάδα.

1. **Τριγωνομετρία.** Σχέσις τῆς Τριγωνομετρίας πρὸς τὴν Ἄλγεβραν καὶ Γεωμετρίαν, ἀξία αὐτῆς. Τριγωνομετρικοὶ ἀριθμοὶ γωνίας οἰαδήποτε. Γεωμετρικὴ παράστασις αὐτῶν.

Σχέσεις μεταξύ των τριγωνομετρικών αριθμῶν τῆς αὐτῆς γωνίας. Ἐξαρσις ἐιδικῶν περιπτώσεων. Γωνία, ὃν δίδεται τριγωνομετρικὸς ἀριθμὸς. Σχέσις μεταξύ πλευρῶν καὶ γωνιῶν 1) ὀρθογωνίου τριγώνου 2) οἰκονήποτε τριγώνου. Πρακτικὴ χρῆσις τριγωνομετρικῶν πινάκων. Ἐπίλυσις προβλημάτων περὶ ὀρθογωνίων τριγώνων κλπ.

2. **Στερεομετρία.** Ἐπιπέδον. Θέσις εὐθείας καὶ ἐπιπέδου. Θέσις δύο ἐπιπέδων πρὸς ἀλλήλα. Θέσις δύο εὐθειῶν πρὸς ἀλλήλας. Προβολαί. Ἐλαχίστη ἀπόστασις δύο εὐθειῶν.

Διέδροι γωνία. Ἔννοια στερεῶν γωνιῶν.

Πολύεδρα γενικῶς καὶ ἰδία πρίσματα καὶ πυραμίδες. Κύλινδρος Κῶνος.

Μέτρησις ἐπιφανείας καὶ εὐρεσις τοῦ ὄγκου αὐτῶν.

Σφαῖρα. Διάφοροι θέσις ἐπιπέδου πρὸς σφαῖραν. Θέσις δύο σφαιρῶν πρὸς ἀλλήλας συντόμως. Κύκλοι ἐπὶ ἁδοθείσης σφαιράς. Μέτρησις σφαιράς.

Ἐπισκόπησις τῶν μαθηματικῶν ἱστορικῆ καὶ φιλοσοφικῆ.

B. **Στοιχεῖα Κοσμογραφίας.** Ὁρα 1 καθ' ἔβδομάδα.

7. ΦΥΣΙΟΓΝΩΣΤΙΚΑ

I. ΦΥΣΙΚΗ--ΧΗΜΕΙΑ ΜΕΤΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΟΡΥΚΤΟΛΟΓΙΑΣ

α) Κατώτερος κύκλος.

Τάξις Α'.

1. Ἐκ τῆς Φυσικῆς: Αἱ στοιχειώδεις καὶ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ὕλης τῶν βιολογικῶν μαθημάτων καὶ τῆς γεωγραφίας, ὡς καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς γνώσεις. Ἐκ τῆς μηχανικῆς, τῆς βαρύτητος, τῆς ἠεροστατικῆς, τῆς ἀεροστατικῆς, τοῦ θερμαντικῆ καὶ ὀπτικῆς, τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ ἠλεκτρισμοῦ.

2. Ἐκ τῆς Χημείας καὶ Ὁρυκτολογίας: Αἱ στοιχειώδεις καὶ ἀπαραίτητοι διὰ τὴν κατανόησιν τῆς ὕλης τῶν βιολογικῶν μαθημάτων καὶ τῆς Γεωγραφίας, ὡς καὶ τῆς καθημερινῆς ζωῆς γνώσεις περὶ τοῦ ἀέρος, τοῦ ὕδατος, τῶν ὀξέων, βάσεων καὶ ἁλίτων, τῶν στοιχείων τῆς λιθοσφαιράς τῆς γῆς καὶ τῶν ὄργανικῶν ἐνώσεων καὶ ἔμποτικῆ ἐξέτασις τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀπαντῶντων καὶ ἐργόντων σημασιῶν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν ὄρυκτῶν ἐν συναφείᾳ ἐλάστοτε πρὸς τὰς σχετικὰς χημικὰς ἐνώσεις.

β) Ἀνώτερος κύκλος.

Τάξις Β'.

1. Ἐκ τῆς Φυσικῆς: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς μηχανικῆς, τῆς βαρύτητος, τῆς ἠεροστατικῆς, τῆς ἀεροστατικῆς, τοῦ θερμαντικῆ καὶ τῆς ἀκουστικῆς.

2. Ἐκ τῆς Χημείας: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Ἀνοργάνου Χημείας.

Τάξις ΓΤ'.

1. Ἐκ τῆς Φυσικῆς: Βαθυτέρα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς ὀπτικῆς, τοῦ μαγνητισμοῦ καὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ.

2. Ἐκ τῆς Χημείας: Βαθύτερα ἐξέτασις καὶ συμπλήρωσις τῶν ἐν τῇ Α' τάξει διδαχθέντων ἐκ τῆς Ὀργανικῆς Χημείας.

II. ΒΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τάξις Β'.

α) Φυτολογία.

1. Βιολογικὴ ἐξέτασις κατὰ τὴν σειρὰν ὁρισμένοι βοτανικοῦ συστήματος, τῶν χαρακτηριστικῶν καὶ ἐν Ἑλλάδι ἰδίως ἀπαντώντων ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων ὑποδιαίρεσεων αὐτοῦ, συνδυαζομένη μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῆς σημασίας τῶν ἐξεταζομένων φυτῶν διὰ τὸν βίον τοῦ ἀνθρώπου καὶ μετὰ πρακτικὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἐργασίας τὰς ἀποβλεπούσας εἰς τὴν διάδοσιν καὶ τὸν ἐξευγενισμὸν αὐτῶν, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἀνωτέρω βιολογικῆς ἐξετάσεως καὶ μετ' αὐτήν:

2. Γενικὴ ἐπισκόπησις τῆς Φυσιολογίας ἅμα καὶ Ἀνατομίας τῶν ἐξετασθέντων φυτῶν, ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον.

3. Ἀνασκόπησις καὶ βαθύτερα θεμελιώσις τοῦ χρησιμοποιηθέντος βοτανικοῦ συστήματος μετ' ἀσκήσεων τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἀσφαλῆ ταξινόμησιν τῶν συνηθεστάτων φυτῶν τῆς πατρίδος.

4. Σύντομος ἐξέτασις τῆς γεωγραφικῆς κατανομῆς τῶν φυτῶν, ἰδίως δὲ τῆς κατανομῆς αὐτῶν ἐν Ἑλλάδι.

Τάξις Γ'.

β) Ζωολογία.

1. Βιολογικὴ ἐξέτασις κατὰ τὴν σειρὰν τοῦ κοινούτου ζωολογικοῦ συστήματος τῶν χαρακτηριστικῶν, μάλιστα δὲ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀπαντώντων ἀντιπροσώπων τῶν κυριωτέρων ὑποδιαίρεσεων αὐτοῦ, συνδυαζομένη μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς διὰ τὸν βίον τοῦ

ἀνθρώπου σημασίας τῶν καὶ μετὰ πρακτικὴν ἄσκησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς ἐργασίας, τὰς ἀποβλεπούσας εἰς τὴν συντήρησιν καὶ τὸν ἐξευγενισμὸν τῶν ἐξ αὐτῶν χρησίμων εἰς αὐτόν, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἀνωτέρω βιολογικῆς ἐξετάσεως καὶ μετ' αὐτήν:

2. Γενικὴ συγκριτικὴ ἐπισκόπησις τῆς Φυσιολογίας ἅμα καὶ Ἀνατομίας τῶν ἐξετασθέντων ζώων, ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτῶν πρὸς τὸ περιβάλλον.

3. Σύντομος ἐξέτασις τῆς γεωγραφικῆς ἐξάπλωσεως τῶν ζώων.

Τάξις Δ', Πρῶτον ἐξάμηνον.

γ) Ἀνθρωπολογία.

Ἐπισκόπησις τῆς φυσιολογίας ἅμα καὶ ἀνατομίας τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὸ περιβάλλον.

Δεύτερον ἐξάμηνον.

δ) Γενικὴ Βιολογία.

Ἐπεξεργασία τῶν διδαγμάτων τῆς Φυτολογίας, Ζωολογίας καὶ Ἀνθρωπολογίας πρὸς σχηματισμὸν γενικῆς ἐννοίας τῆς ζωῆς καὶ κατανόησιν τῆς σημασίας αὐτῆς ἐν τῇ φύσει, ἐπὶ τῇ βάσει διαγράμματος καταρτιζομένου ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, ἔχοντο: ὑπ' ὄψει τὴν προηγηθεῖσαν διδασκαλίαν εἰς τὰ μνημονεύθητα μᾶθηματα. Ὡς παράδειγμα παρατίθεται τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα.

1. Ἡ Ζωή, ὅπως παρουσιάζεται εἰς τὰ φυτὰ, τὰ ζῶα καὶ τὸν ἀνθρώπον, ἀποτελεῖ σύνολον ὁρισμένων λειτουργιῶν, κατευθυνομένων εἰς κοινὸν ἀποτέλεσμα. Αἱ κοιναὶ εἰς τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα λειτουργίαι. Ἡ ἀναπνοή, ἡ θέρμησις καὶ ὁ πολλαπλασιασμοὸς ἢ ἡ συνέχισις τῆς ζωῆς. Αἱ εἰς τὰ ζῶα προσιδιάζουσαι αἰσθητικαὶ καὶ βουλησιακαὶ λειτουργίαι. Ἡ προσαρμογὴ τῶν διαφόρων λειτουργιῶν πρὸς ἀλλήλας.

2. Ἡ ἐπιτέλεσις τοῦ συνόλου αὐτοῦ τῶν λειτουργιῶν εἶναι δυνατὴ ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ὄντα, μόνον δι-

ότι είναι οργανισμοί, διότι έχουν καταλλήλως οργανωμένον σώμα, ἴτοι σώμα τοῦ ὁποίου τὰ καθ' ἕνα στον ὄργανα προσαρμύζονται πρὸς τὰς ἐπ' αὐτῶν ἐπιτελεστέας λειτουργίας καὶ πρὸς ἄλλα.

3. Αἱ λειτουργίαι ἀσχοῦνται ἐπὶ τῶν οργανισμῶν μόνον ἐπὶ ὀρισμένης ἐξωτερικῆς συνθήκας καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως τῶν συνθηκῶν τούτων. Ἀυτόνομος προσαρμογὴ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν ὀργάνων τῶν οργανισμῶν πρὸς τὰς ἐξωτερικὰς συνθήκας.

4. Κάθε οργανισμὸς ὑφίσταται ὀρισμένην ἐξέλιξιν, ἵνα φθάσῃ εἰς τὴν ἀκραν δυνατὴν ἰκανότητα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς. Γένεσις τοῦ οργανισμοῦ. Τὸ κύτταρον ὡς ὄργανον μόνον. Τὸ πρωτόπλασμα ὡς φορεὺς τῆς ζωῆς. Ἡ διὰ τῆς γενέσεως μετάδοσις ὀρισμένων διαθέσεων καὶ ἰκανότητων (κληρονομικότης). Μονοκύτταροι καὶ πολυκύτταροι οργανισμοὶ φυτῶν καὶ ζώων. Ἡ αὐξησις τοῦ οργανισμοῦ μέχρις ὀρισμένου σημείου ὀριμάνσεως. Θάνατος.

5. Τὸ σύνολον τῶν λειτουργιῶν τῆς ζωῆς κάθε οργανισμοῦ κατευθύνεται εἰς τὴν συντήρησίν του καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ εἴδους, εἰς ὃ ἀνήκει.

6. Κατευθύνεται ὁμοίως ἐπίσης καὶ εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ εἴδους του. Αἱ θεωρίαι περὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν εἰδῶν.

7. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω δεδομένων ἡ ζωὴ καθόλου δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς σύνολον λειτουργιῶν καταλλήλως ὀργανωμένων φυσικῶν ὄντων, αἱ ὁποῖαι ἐπιτελοῦνται ἐπὶ ὀρισμένας ἐξωτερικὰς συνθήκας καὶ διὰ τῆς ἐπιδράσεως αὐτῶν πρὸς συντήρησιν τῶν ὄντων τούτων καὶ πρὸς συντήρησιν καὶ ἐξέλιξιν τῶν εἰς ἃ ἀνήκουν εἰδῶν. Ἡ ἀδυναμία τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν νόμων πρὸς ἐξημερίαν τοῦ φαινομένου τῆς ζωῆς ἐν τῷ συνόλῳ του καὶ ἐν τοῖς καθέκαστον. Ἡ σημασία τῆς ζωῆς διὰ τὴν ὅλην φύσιν.

8. ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Τάξις Α'.

1. Γεωγραφικὴ ἑξέτασις τῆς Ἑλλάδος· κατὰ φυσικὰς περιοχάς, ὧν πρώτη ἐξετάζεται ἡ περιοχὴ, ἐν ἣ τὸ Γυμνάσιον. Ἔρχεται ἐν ἐκάστη περιοχῇ ἐκάστον τῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῆς, τῶν τε φυσικῶν (θέσις τῆς περιοχῆς, γεωλογικὴ διάπλασις τῆς, ποιότης τῶν πετρωμάτων καὶ τοῦ ἐδάφους τῆς, πλαστικὴ μορφή τῆς, ὕδατα, κλίμα, φυτὰ καὶ ζῶα αὐτῆς) καὶ ἐκτενέστερον τῶν ἀνθρωπίνων (οἱ κάτοικοι, οἱ συνοικισμοὶ τῶν καὶ αἱ ἐκπολιτιστικαὶ τῶν ἐνέργειαι, αἱ τε οικονομικαὶ—γεωργία καὶ κτηνοτροφία, ἀλιεῖα, διασοκομία ὀρυκτορρυχία, βιοτεχνία καὶ βιομηχανία, ἐμπόριον, μέσα συγκοινωνίας—καὶ αἱ πνευματικαὶ—θρησκευτικαὶ καὶ ἠθικαὶ σχέσεις, ἐκπαιδευτικὴ κατάστασις ὅπως ἕκαστον τούτων ἔχει διαμορφωθῆ ἔκ τῆς ἐπιδράσεως τῶν λοιπῶν.

2. Γενικὴ γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς Ἑλλάδος. Τὰ φυσικὰ γεωγραφικὰ στοιχεῖα τῆς ἢ σχετικὴ θέσις τῆς, ἢ ὅλη γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς, τὰ εἶδη τοῦ ἐδάφους τῆς, ὁ κάθεται καὶ ὁ ὀραζόντιος διαμελισμὸς τῆς (ὄρεινὰ συστήματα, διάταξις τῶν, αἱ σπουδαῖοι τεραὶ κορυφαί, τὰ μεταξὺ τῶν ὄρεων στενά, αἱ κοίλαι χώραι, ἡ μορφολογία τῶν θαλασσῶν τῆς, ἡ παραλιακὴ γραμμὴ τῆς καὶ τὸ μήκος τῆς, αἱ νῆσοι τῆς), οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ λίμναι τῆς, τὸ κλίμα τῆς καὶ τὰ εἶδη του, ἡ χλωρίς καὶ τὰ ζῶα τῆς Ἑλλάδος ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσει τῶν καὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τῶν διὰ τὴν ἐπὶ τοὺς κατοίκους τῆς καὶ τὰς ἀσχολίας τῶν ἐπίδρασιν. Τὸ ἐμβαδὸν τῆς Ἑλλάδος, ὁ πληθυσμὸς τῆς καὶ ἡ πυκνότης του. Ἡ ἐθνικὴ ὁμοιογένεια τοῦ πληθυσμοῦ τῆς. Ἡ κατονομία καὶ ἡ πυκνότης τῶν συνοικισμῶν τῆς, οἱ ἔξ αὐτῶν σπουδαιότεροι καὶ οἱ λόγοι τῆς διαμορφώσεώς τῶν. Αἱ ἀσχολίαι τῶν κατοίκων τῆς, αἱ τε οικονομικαὶ (γεωργία, κτηνοτροφία,

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα

αίμεια, διαπονομία, ορυκτόπρωξια, βιοτεχνία και βιομηχανία, εμπόριον—εσωτερικόν, εξωτερικόν, εισαγωγικόν και εξαγωγικόν—συγκοινωνία ξηράς, θαλάσσης, αέρος και αἱ πνευματικά—ἡ κρατοῦσα θρησκεία και ἡ ἐκκλησία της. αἱ ἠθικαὶ σχέσεις, καλαὶ τέχναι και ἐπιστήμαι, ἡ ἐκπαίδευσις, τὸ πολίτευμα, οἱ κυριώτεροι συντελεσταὶ ἐκάστης, ὡς και ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τὴν διαμόρφωσιν τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων.

Τάξις Β'.

1. Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῶν λοιπῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν Ἑλλάδα, γινομένη ὡς ἡ τῆς Ἑλλάδος και ἐνδιατριβουσα περισσότερον εἰς τὰς γειτονικάς και ἐκ τῶν λοιπῶν εἰς ἐκείνας, μεθ' ὧν ἡ Ἑλλάς εὐρίσκειται εἰς στενωπὸν ἐπικοινωνίαν ἢ αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἰδιάζουσαν σημασίαν ἀπὸ γεωγραφικῆς ἀπόψεως.

2. Γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς Εὐρώπης. Αἱ μεγάλαι ὁδοὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς συγκοινωνίας, ἀρχομένης τῆς ξητάσεως αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ σημασία τῆς Μεσογείου διὰ τὴν παγκόσμιον συγκοινωνίαν. Ἡ Ἑλλάς ὡς μεσογειακὸν και εὐρωπαϊκὸν κράτος και ἡ συμβολὴ της εἰς τὴν συνείρησιν και ἀνάπτυξιν τοῦ οἰκονομικοῦ και τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ἑλληνισμὸς τῆς σήμερον ἐν Εὐρώπῃ.

Τάξις Γ'.

Γεωγραφικὴ ἐξέτασις τῶν χωρῶν ἐκάστης τῶν λοιπῶν ἡπείρων, γινομένη ὡς ἡ τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης, ἐνδιατριβουσα περισσότερον εἰς οἷας και ἐκείνην χώρας και τεματιζομένη διὰ γενικῆς γεωγραφικῆς ἐπισκοπήσεως τῆς ἡπείρου. Σύντομος ἐξέτασις τῶν πολιτικῶν χωρῶν και τοῦ ἔργου τῶν ἐξερευνητῶν αὐτῶν.

Τάξις Δ'.

Γεωγραφικὴ ἐπισκόπησις τῆς ὅλης γῆς.

α) Ἡ ἐξάρτησις τῆς γεωγραφικῆς καταστάσεως τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐκ τῆς φύσεώς της ὡς οὐρανίου σώματος και ἐκ τῶν σχέσεών της πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα, και ἰδίως τὸν ἥλιον και τὴν σελήνην. Ἡ γῆ ὡς οὐράνιον σῶμα. Ἡ σφαιρικότης της. Μέγεθος τῆς γῆς (περίμετρος και διάμετρος). Ἡ κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα (γῆινος ἄξων, χρόνος, ἡμέρα, νύξ). Γεωγραφικὸν μῆκος και πλάτος. Ἡ γῆ ἐν ταῖς σχέσεσιν αὐτῆς πρὸς τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα, ἰδίως δὲ τὸν ἥλιον και τὴν σελήνην. Μέγεθος τοῦ ἡλίου ἐν σχέσει πρὸς τὸ τῆς γῆς. Ἀπόστασις ἀπ' αὐτῆς. Κίνησις τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον. Μορφή τῆς τροχιάς τῆς γῆς. Διευθύνσις τοῦ ἄξονός της. Τροπικοὶ και πολικοὶ κύκλοι. Ζώναι τῆς γῆς. Ὁρασι τοῦ ἔτους. Ἡ σελήνη. Τὸ μέγεθός της, ἡ ἀπόστασις της ἀπὸ τῆς γῆς και αἱ κινήσεις της. Αἱ φάσεις της. Χρόνος τῶν κινήσεων. Ἀμφοτέραι και πλημμυρίδες. Ἐκλείψει: ἡλίου και σελήνης. Ἡμερολόγιον και μέτρησις τοῦ χρόνου. Μεσευρωπαϊκὸν χρόνον.

β) Ἐπισκόπησις τῶν φυσικῶν γεωγραφικῶν στοιχείων τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων ἐξαρτήσει των. Ἡ γεωλογικὴ διαμόρφωσις τῆς γῆς. Ἡ ἐξέλιξις της. Αἱ γεωλογικαὶ ἐποχαι και τὰ γνωρίσματά των. Ἡ οἰκονομικὴ σπουδαιότης των. Ἡ ποιότης τῶν πετρωμάτων και τοῦ ἐδάφους και οἱ συντελεσταὶ αὐτῆς. Οἱ παράγοντες τοῦ ὀριζοντίου και τοῦ καθέτου διαμελισμοῦ τῆς γῆς. Τὰ ὕδατα και οἱ συντελεσταὶ αὐτῶν. Ἡ γεωγραφικὴ διάδοσις τῶν ποταμῶν και λιμνῶν. Τὸ κλίμα και οἱ παράγοντες αὐτοῦ. Κλιματολογικαὶ ζῶναι. Τὰ φυτὰ και τὰ ζῷα τῆς γῆς. Ἡ διανομὴ αὐτῶν ἐπ' αὐτῆς και οἱ λόγοι ταύτης.

Τάξις Ε'.

1. Ἐπισκόπησις τῶν ἀνθρωπογεωγραφικῶν στοι-

χείων τῆς γῆς ἐν τῇ ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἀπὸ τῶν φυσικῶν ἐξαρτήσεσι των ὧς καὶ ἐν τῇ ἐπὶ τὰ φυσικὰ ἐπιδράσει των. Ἡ γῆ ὧς κατοικία τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ προϊστορικὸς ἀνθρώπος καὶ ἡ πρωτογενὴς ζωὴ. Αἱ ἡλικίαι τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ πολιτισμένη ζωὴ. Ἀρχαῖαι κοιτίδες τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ γεωγραφικὴ διασπορὰ τῶν ἀνθρώπων, ὁ πληθυσμὸς τῆς γῆς ἐν τῷ συνόλῳ καὶ κατὰ φεάς. Ζῶναι γῆς πικνῶς καὶ ἀραιῶς κατοικημένα. Αἰτία συγκεντρώσεως πληθυσμοῦ. Τὰ σημερινὰ κέντρα τοῦ πολιτισμοῦ. Τὰ στοιχεῖα τῆς οικονομικῆς ζωῆς, οἱ μὲ ἀυτὰ ἀσχολούμενοι κλάδοι τῆς καὶ οἱ συντελεστὰι τῆς ἀναπτύξεως ἐκάστου. Τὰ μεγαλύτερα κέντρα τῆς γεωργικῆς καὶ κτηνοτροφικῆς παραγωγῆς. Τὰ μεγαλύτερα ὀρυκτομηχανικὰ καὶ βιομηχανικὰ κέντρα. Τὰ κέντρα τοῦ ἐμπορίου. Αἱ μεγάλοι ὁδοὶ τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας (ξηρᾶς, θαλάσσης, ἀέρος). Τὰ στοιχεῖα τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ οἱ συντελεστὰι ἐκάστου. Γεωγραφικὴ κατανομὴ τῶν θρησκευμάτων, γλωσσῶν καὶ πολιτευμάτων. Τὰ κέντρα τῆς καλλιέργειας τῶν καλῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

2. Γεωγραφικὴ ἐπικόπησις τῆς Ἑλλάδος, ἐνδιατρίβουσα κυρίως εἰς τὰ στοιχεῖα τοῦ οικονομικοῦ καὶ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοὺς συντελεστὰς αὐτῶν.

9. ΥΓΙΕΙΝΗ

Τάξις Δ'.

1. Σωματολογία. (Ἀτομικὴ Ὑγιεινὴ).
2. Γεν. Ὑγιεινὴ (λοιμώδη νοσήματα, περὶ ἀέρος, ὕδατος, ἐδάφους, διατροφῆς, ἐνδυσμασίας καὶ κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου).
3. Ὑγιεινὴ τῶν ἡλικιῶν καὶ τινα περὶ τῆς Ὑγιεινῆς τῶν ἐπιτηδευμάτων. (Ἐπέκτασις τῶν σχετικῶν γνώσεων μετὰ συντόμου ἐπιανάληψως).
4. Στοιχεῖα νοσηλευτικῆς. Πρόχειροι βοήθειαι. Πρακτικαὶ ἐφαρμογαὶ τούτων ἐν τῇ σχολικῇ ζωῇ.

Τάξις Ε'. γυμνασίων θηλέων.

Ὑγιεινὴ τῆς πρώτης παιδικῆς ἡλικίας.
Στοιχεῖα παιδοκομίας.

Επέκτασις τῶν στοιχείων νοσηλευτικῆς, καὶ προλείπον βοηθειῶν.

Πρόχειρον οἰκιακῶν φαρμακείων μετὰ πρακτικῶν ἀσκήσεων ἐφαρμογῆς.

Παρατήρησις.—Αἱ μαθήτρια τῶν λοιπῶν γυμνασίων διδάσκονται προαιρετικῶς τὸ ἀνωτέρω ὕλικόν ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

10. ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΠΡΟΠΑΙΔΕΙΑ

Τέξεις ΣΤ'.

Ἡ ἔξη τῶν φιλοσοφικῶν δὲν θὰ εἶναι ἡ περιήληψις τῶν καθέκαστον ἢ τῶν κυριωτέρων φιλοσοφικῶν κλάδων, τῶν διδασκομένων εἰς τὰ ἀνώτερα καθιδρυμένα, ἀλλὰ τὰ πορίσματα τῆς διδασκαλίας πάντων τῶν ἐν τῷ Γυμνασίῳ διδασκάντων μαθημάτων, τὸσον τῶν φυσιογνωστικῶν, ὅσον καὶ τῶν φρονηματοπιστικῶν καὶ τεχνικῶν, ὡς καὶ τῆς ἰδίας ζωῆς τῶν μαθητῶν. Οἱ μαθηταὶ ἐπεξεργαζόμενοι τὰ πορίσματα ταῦτα, θὰ βλέπουν, ὅτι δύνανται νὰ τὰ συνδέσουν εἰς μίαν γενικὴν θεωρίαν περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς. Τοιοῦτοῦτως θὰ τυγχάνουν μίαν φιλοσοφικῆς προπαιδεύσεως, ἐξαγομένης ἐξ αὐτῆς τῆς εργασίας καὶ τῆς ζωῆς τοῦ σχολείου των. Τούτων οὕτως ἐχόντων τὸ διάγραμμα τῆς ἕλης τοῦ προκειμένου μαθήματος δύναται νὰ υποτυπώσῃ αὐτὸς ὁ διδάσκων, λαμβάνων ἢ ὄψει τὴν ἐν τῷ Γυμνασίῳ συντελουμένην ἔργασίαν. Ὡς παραδείγμα μόνον δίδεται τὸ ἀκόλουθον διάγραμμα:

Α'. **Εἰσαγωγικαὶ γνώσεις.** Ἡ κατανόησις τοῦ κόσμου καὶ ὁ σχηματισμὸς μίαν γενικὴν περὶ αὐτοῦ καὶ τῆς ζωῆς θεωρίας εἶναι ἔργον τῆς **ψυχῆς** καὶ ἰδίως τῶν **γνωστικῶν παραγόντων** αὐτῆς. Δι' αὐτὸ ἐνδείκνυται ἡ εἰσαγωγικὴ ἐξέτασις τῆς ψυχῆς καὶ τῶν γνωστικῶν παραγόντων τῆς.

1. Ἡ **Ψυχὴ** (Ψυχολογία). Ἡ **Διάνοια**. Ἡ **κατ' αἴσθησιν ἀντίληψις** (αἰσθήσεις, αἰσθημάτων, παραστάσεις). Ἡ **νόησις**. Αἱ **βάσεις** τῆς νοήσεως (συνειρμὸς τῶν παραστάσεων, ἀρμολογίαι τῶν παραστάσεων, μνήμη). Αἱ **θεμελιώδεις μορφαὶ** τῆς νοήσεως (φαντασία, κυρίως νόησις). Τὸ **θυμικόν**. Αἱ **κύρια μορφαὶ** του: **Συναίσθημα** καὶ **βούλησις**. Ἡ **φύσις** τῆς **ψυχῆς**: Τὰ **ψυχικὰ φαινόμενα** καὶ ἡ διαφορά των ἀπὸ τὰ **φυσικὰ** καὶ **φυσιολογικὰ**. Ἡ **συναγὴ** τοῦ **ψυχικοῦ βίου**. Ἡ **Ψυχολογία**.

2. Οἱ **παράγοντες** τῆς γνώσεως καὶ τὸ **ἔργον** των (**στοιχεῖα Γνωσιολογίας**). Αἱ **αἰσθήσεις** καὶ ἡ **ἐμπειρικὴ γνώσις**, ὁ **νοῦς** καὶ ὁ **λόγος** καὶ ἡ **λογικὴ γνώσις**.

3. **Διαίσεις** τοῦ ἀντικειμένου τῆς γνώσεως ἢ τοῦ **κόσμου**. Μέρη τοῦ κόσμου: α) ἡ **φύσις**, β) ὁ **πολιτισμὸς** ἢ ὁ **κόσμος** τῶν ἀνθρωπίνων σκεπῶν.

Β' Κύριον μέρος τῆς Φιλοσοφικῆς Προπαιδείας. Α) Ἡ **Φύσις** (Φιλοσοφία τῆς φύσεως):

1. Τὰ ἀντικείμενα τῆς φύσεως: α) Ἡ **γνώσις** τοῦ καθέκαστον φυσικοῦ ἀντικειμένου. Ἡ **φυσικὴ διαίρεσις** αὐτοῦ: **κύτταρα**, **στοιχεῖα**, **μόρια**, **ἄτομα**, ἡ **ἐννοια** τῆς ἕλης. **Διαίρεσις** αὐτοῦ ἀπὸ **βαθυτέρας** ἀπόψεως: **οὐσία** καὶ **ιδιότητες** αὐτῆς. β) Ἡ **ἐπισκόπησις** τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως: αἱ **ἐμπειρικαὶ ἐννοιαὶ** τῶν **ἀτόμων** καὶ τοῦ **εἶδους**, ὁ **καθορισμὸς** τῶν **ἐννοιῶν**, ἡ **κατάταξις** αὐτῶν, τὸ **σύστημα**. **Φιλοσοφικὸν** **ἐξαγόμενον**: ἡ **ἰδέα** τῆς **τάξεως** τῶν **φυσικῶν ἀντικειμένων**.

2. Τὰ **φυσικὰ φαινόμενα**. Ἡ **φύσις** των: Ἡ **μεταξὺ** αὐτῶν **κρατοῦσα** **αιτιώδης** **συναγὴ** καὶ οἱ **αὐτὴν** **διέποντες** **φυσικοὶ νόμοι**. Τὰ **εἶδη** των: Τὰ **φαινόμενα** τῆς **ἀνοργάνου φύσεως** (**φυσικὰ**, **χημικὰ**). Τὰ **φαινόμενα** τῆς **ὀργανικῆς** ἢ τὰ **βιολογικὰ**. Ἡ **ζωή**: αἱ **λειτουργίαι** τῶν **ὀργανισμῶν**, ἡ **κατασκευὴ** των, ἡ **ἐξέλιξις** τοῦ **καθέκαστον ὀργανισμοῦ**, ὁ **προσεγὴς** καὶ ὁ **τελικὸς σκοπὸς** του. **Φιλοσοφικὸν** **ἐξαγόμενον**: ἡ **ἰδέα** τῆς **αιτιότητος** καὶ ἡ **ἰδέα** τῆς **σκοπιμότητος** τῶν **φυσικῶν φαινομένων**.

3. Ἡ **ἐξέλιξις** ἐν τῇ φύσει. Αἱ **περὶ** αὐτῆς **θεωρίαι**. Ἡ **ὀρθὴ ἐννοια** τῆς **ἐξελίξεως**. **Φιλοσοφικὸν** **ἐξαγόμενον**: ἡ **ἰδέα** τῆς **ἐξελίξεως** τῆς **φύσεως**.

4. **Γενικὸν φιλοσοφικὸν ἐξαγόμενον**: Αἱ **ἰδέαι** τῆς **τάξεως** τῶν **φυσικῶν ἀντικειμένων**, τῆς **αιτιότητος** καὶ τῆς **σκοπιμότητος** τῶν **φυσικῶν φαινομένων** καὶ τῆς **ἐξελίξεως** τῆς **φύσεως** ἄγουν εἰς τὴν **γενικωτάτην ἰδέαν** τῆς **φυσικῆς τάξεως** τοῦ **κόσμου**.

β) Ὁ Πολιτισμὸς (Φιλοσοφία τοῦ πνεύματος).

1. Τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὴν συντήρησιν τῆς ζωῆς. Παραγωγή τῶν πρώτων ἔλων, κατοργασία αὐτῶν, ἐμπόριον. Ὁ σκοπὸς τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς: ἡ ἐπιτελεῖς τῆς ἰδέας ἢ τοῦ ἰδεώδους τοῦ (οἰκονομικῶς) ὀφελίμου.

2. Τὰ ἀγαθὰ τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ἀποβλέποντα εἰς τὴν ἀνέψωσιν τῆς ζωῆς: α) Ἡ θρησκεία (φιλοσοφία τῆς θρησκείας). Αἱ θεμελιώδεις μορφαί τῆς θρησκείας (ἡ πίστις εἰς δαίμονα, ἡ φριολογία, ἡ θρησκεία τοῦ νόμου, ἡ θρησκεία τοῦ φρονήματος). Ἡ φύσις τῆς θρησκείας. Ὁ σκοπὸς τοῦ θρησκευτικοῦ βίου: ἡ προσέγγις εἰς τὸ ἰδεώδες τῆς ἀγιότητος.

β) Ἡ ἠθικότης (Ἠθική). Αἱ θεμελιώδεις μορφαί τοῦ κοινωνικοῦ βίου (οἱ σύνδεσμοι τῆς καταγωγῆς, τῆς κτήσεως, οἱ ἐπαγγελματικοί, οἱ ἐκπολιτιστικοί, οἱ μορφωτικοί). Ἡ φύσις τῆς ἠθικότητος: τὸ ἦθος, τὸ δίκαιον, ὁ νόμος, τὸ ἠθικὸν φρόνημα. Ὁ σκοπὸς τῆς ἠθικότητος: ἡ προσέγγις εἰς τὸ ἠθικὸν ἰδεώδες.

γ) Ἡ τέχνη (Αἰσθητική). Αἱ θεμελιώδεις μορφαί τῆς τέχνης (αἱ εἰκαστικαὶ καὶ αἱ μουσικαὶ τέχναι). Ἡ φύσις τῆς τέχνης: ἡ ἐσωτερικὴ διαμόρφωσις αὐτῆς (ἰδεολογικὴ καὶ πραγματολογικὴ τέχνη), ἡ ἐξωτερικὴ παράστασις αὐτῆς (μορφῆ ἑξωτερικῆ καὶ ἐσωτερικῆ). Ὁ σκοπὸς τῆς τέχνης: ἡ ἐπιτελεῖς τοῦ ἰδεώδους τοῦ ὄρατου.

δ) Ἡ ἐπιστήμη. Α. Αἱ εἰδικαὶ ἐπιστήμαι (Λογική). Τὰ θεμελιώδη εἶδη τῆς ἐπιστήμης. Αἱ μορφαί τῆς ἐπιστημονικῆς νοήσεως: α) Ἡ ἔννοια. Ἡ σχέσις τῶν ἐννοιῶν πρὸς ἀλλήλας. β) Ὁ ὄρισμός τῶν ἐννοιῶν. β. Ἡ κρίσις. γ. Ὁ συλλογισμὸς καὶ ἡ ἀπόδειξις. δ. Τὸ σύστημα. Αἱ μέθοδοι τῆς ἐρεύνης: Ἀπαγωγή, Ἐπαγωγή. Αἱ μορφαί τῆς ἐπιστημονικῆς παραστάσεως. Β. Ἡ φιλοσοφία. Ἡ σχέσις τῶν εἰδικῶν ἐπιστημῶν πρὸς τὴν φιλοσοφίαν. Ἡ διαίρεσις τῆς φιλοσοφίας.

Ἡ φύσις τῆς φιλοσοφίας. Ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς φιλοσοφίας: ἡ προσέγγις εἰς τὸ ἰδεώδες τοῦ ἀληθοῦς.

3. Φιλοσοφικὸν πόρισμα. Αἱ κοινωνία καὶ τὰ ἄτομα κατευθύνονται διὰ τῆς πνευματικῆς τῶν ἐργασίας εἰς τὰ ἰδεώδη τοῦ ὀφελίμου, τοῦ ὄρατου, τοῦ ἀληθοῦς, τοῦ ἀγίου καὶ τοῦ ἠθικοῦ. Τὰ ἰδεώδη ταῦτα συνέχονται στενῶς πρὸς ἀλλήλα, ἐπεξεργεῖ δὲ ὅμως πάντων καὶ κατευθύνει πάντα τὸ τοῦ ἠθικοῦ, ἄγον εἰς τὴν γενικωτάτην ἰδέαν τῆς ἠθικῆς τῆς ἀξέωστος τοῦ κόσμου.

Γ) Ἡ ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας συνδεδασμένη ἐξέτασις τῶν πορισμάτων τῆς ἐρεύνης τῆς φύσεως καὶ τοῦ πολιτισμοῦ πρὸς σχηματισμὸν γενικῆς θεωρίας περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς.

1. Τὸ δυνατόν τοῦ σχηματισμοῦ μιᾶς τοιαύτης θεωρίας ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως (Γνωσιολογία). Ἡ ἀνθρωπίνη γνώσις: Α. Ἡ λογικὴ γνώσις. Β. Ἡ ἐμπειρικὴ γνώσις. Γ. Ἡ περὶ τῆς γνώσεως διδασκαλία τοῦ Καντίου. Δ. Αἱ νεώτεροι γνωσιολογικαὶ κατευθύνσεις μετὰ τὸν Κάντιον. Ε. Ἡ ὀρθὴ ἀντίληψις περὶ τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως καὶ τὸ δυνατόν τοῦ ἕκαστου σχηματισμοῦ γενικῆς περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς θεωρίας.

2. Ἡ περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς θεωρία (Μεταφυσική). α) Ἡ περὶ τοῦ κόσμου θεωρία. 1. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ εἶναι. Α. Ὑλαρχία (ὄλισμός). Β. Πνευματοκρατία. Γ. Παραλληλιστικὸς Μονισμὸς. Δ. Δυναρχία. 2. Αἱ ἀρχαὶ τοῦ γίνεσθαι. Α. Ἡ μηχανικὴ ἐρμηνεία. Β. Ἡ τελολογικὴ ἐρμηνεία. Γ. Ἡ δυναρχικὴ ἐρμηνεία. β) Ἡ περὶ τῆς ζωῆς θεωρία. 1. Αἱ θεωρίαι τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἐλευθερίας. 2. Φιλαντία καὶ Φιλαλληλία. 3. Αἰσιοδοξία καὶ Ἀπαισιοδοξία. 4. Τὸ ψυσιτον ἀγαθόν: α) Ὑποκειμενικοὶ σκοποί. β) Ἀντικειμενικοὶ σκοποί. γ) Ἡ σύνθεσις τῆς περὶ τοῦ κόσμου καὶ τῆς περὶ τῆς ζωῆς θεωρίας ἐν τῇ περὶ τοῦ Θεοῦ θεωρίᾳ.

1. Αί άτέλεις περί του Θεού παραστάσεις. 2. Η τελεία περί του Θεού παραστάσεις ή ή θεϊκή θεωρία.

Παρατήρησις: Είναι προφανές, ότι ή διδασκαλία κατά μέν την φιλοσοφικήν έρευναν της φύσεως θά επεξεργάζεται τα πορίσματα της διδασκαλίας πάντων των φυσιογνωστικών μαθημάτων, κατά δέ την έρευναν του πολιτισμού τα πορίσματα των τε φυσιογνωστικών και ιδίως των φρονηματιστικών και τεχνικών, κατά δέ την έρευναν των ψυχολογικών και γνωσιολογικών φαινομένων τās εκ της ιδίας εμπειρίας παρατηρήσεις των μαθητών, ώς και τās εκ της σπουδής των διαφόρων μαθημάτων.

10. ΤΕΧΝΙΚΑ

Τάξις Α'.

1. Καλλιγραφία. Ανάπτυξις της άτομικης γραφής ενόστου μαθητού εις τὸ άπλοῦν, σύμμετρον και ευάγνωστον.

2. Ίχνογραφία. Ίχνογράφησις επί του πίνακος διά λευκών και έγχρωμων κιμωλιών και επί του χάρτου διά μολυβίων μαύρων και έγχρωμων :

Α) εκ του φυσικού και άπό μνήμης: σπουδαί ιδίως α) φύλλων άνθέων και καρπών, β) των διαφόρων ζώων και του ανθρώπου, εδρισκομένων ιδίως εν κινήσει.

Β) Έλευθέρα, εξ άφορμής ιστορημάτων, συνθέσεων, διγηγημάτων, περιγραφών κλπ.

3. Χειροτεχνία. Α) Έργασία επί χάρτου λευκού και χρωματιστού :

α) Χαρτοκοπτική. Κοπή χάρτου διά ψαλλιδίου πρὸς κατασκευήν διαφόρων επιπέδων γεωμετρικών σχημάτων, διδασκομένων εν τη τάξει, ώς και σχημάτων των εύκολωτέρων εκ των ίχνογραφουμένων αντικειμένων.

β) Χαρτοκοπτική και χαρτοκολλητική. Κοπή και κόλλησις χάρτου πρὸς κατασκευήν μωσαϊκών, πλακοστροφών, προσόψεων οικιών, σχημάτων των εύκολωτέρων εκ των ίχνογραφουμένων αντικειμένων, ώς φύλλων, άνθέων, καρπών, κλαδίσκων μετ' άνθέων και φύλλων μερών και οργάνων ζώων, εικόνων ζώων, ώς και αντικειμένων του σχολείου και της οικίας.

γ) Χαρτούφαντική. Πλέξιμον χρωματιστών ταινιών χάρτου πρὸς κατασκευήν ποικίλων διακοσμητικών σχεδίων.

Β) Πλαστική. Εισαγωγή εις την Πλαστικήν. Σκοπός και σημασία της. Υλικά και εργαλεία. Κατασκευή και διατήρησις πηλού. Κατασκευή εκ του φυσικού και άπό μνήμης των άπλουστάτων εκ των όμοίως ίχνογραφηθέντων αντικειμένων.

Τάξις Β'

1. **Ίγνογραφία.** Ίγνογράφησις ἐπὶ τοῦ πίνακος καὶ τοῦ χάρτου ὡς ἐν τῇ Α' τάξει :

α) ἐκ τοῦ φυσικοῦ καὶ ἀπὸ μνήμης : σπουδαί ὡς ἐν τῇ Α' τάξει, ἔτι δὲ καὶ φανερώτερα ἐκ τοῦ φυτικού καὶ ζωικοῦ κόσμου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀσχολῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἐπίσης δὲ καὶ σπουδαί πτυχιολογίας, β) ἑλευθέρα, ὡς ἐν τῇ Α' τάξει.

2. **Χειροτεχνία.** Α) ἔργασια ἐπὶ χάρτου : Συμπλήρωσις Χαρτοκοπτικῆς καὶ Χαρτοκολλητικῆς. Κατασκευὴ διὰ χρωματιστῶν τεμαζίων χάρτου τῶν ἱγνογραφουμένων συνθετοτέρων εἰκόνων ἐκ τοῦ φυτικού καὶ τοῦ ζωικοῦ κόσμου ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀσχολῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Β) Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία.

α) Ἐλεύθερα ἔργασια ἀπὸ μνήμης. Κατασκευὴ ἀπλῶν ἀντικειμένων ἐκ τοῦ φυτικού καὶ ζωικοῦ κόσμου καὶ σκηνῶν ἐκ τῶν ἀσχολῶν τοῦ ἀνθρώπου, ἔτι δὲ τῶν ἐν τῇ Γεωγραφίᾳ ἐξεταζομένων μορφῶν τοῦ ἐδάφους (λόφων, βουνῶν, ὄρεων, χωραδῶν, ὄροσειῶν, κοιτῶν, ποταμῶν κτλ.). Χρωματισμὸς τῶν κατασκευαζομένων.

β) Ἐργασια ἐκ τοῦ φυσικοῦ, δι' ὧν κατασκευάζονται γεωμετρικὰ στερεά, διδασκόμενα ἐν τῇ τάξει, ὡς καὶ ἀντικείμενα ἐκ τοῦ φυτικού ἰδίως κόσμου, ἔχοντα τὸ σχῆμα αὐτῶν, ἦτοι :

1. Εὐθύγραμμα γεωμετρικὰ στερεά.

2. Σφαῖρα (μετὰ τῶν ὑποδιαίρεσεων αὐτῆς) καὶ σφαιρικά καὶ σφαιροειδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποὶ (βῶλοι, κεράσια, κούμαρα, πορτοκάλια, ἡῤῥα, μήλα, ραφανίδες κλπ.).

3. Ὄρν, ἦμισυ φῶν κατὰ τὸν μεγάλον καὶ τὸν μικρὸν ἄξονα μὲ τὸν χρόνον ἐξέχοντα, φῶ πτηνῶν, φῶ λεαί μετ' ὧν. Ὄσειδῆ ἀντικείμενα καὶ καρποὶ (δαμάσκηνα, ὀδοδάκινα, διάφοροι βολβοί, λεμόνια, κρόμνα, ἀγγάδια, σῦκα κτλ.).

4. Κύλινδροι καὶ κυλινδρικά ἀντικείμενα (λαμπίδες, ραφανίδες, καρφά, κολοκύνθια, μπύμια κτλ.).

5. Ἀγγεῖα ἀπλά, ὡς γάστραι, ποικίλα μικρὰ πινάκια, φλαζάνια, ποτήρια, κανάτια ἀπλά, ἢ ποδοί κτλ.

Ἔσα ἐκ τῶν διὰ πηλοῦ κατασκευαζομένων ἀντικειμένων δύνανται γὰ ἀποδοθῆν διὰ γύψου, θὰ ἀποδίδονται δι' αὐτοῦ ἐκ τῶν μαθητῶν.

Γ. **Εὐλοτεχνία.** Χρήσις τῆς ροκάνης τοῦ πρίονος καὶ τοῦ σφυρίου. Ἰσοπέδωσις ἀνωμάλων ξύλων διὰ τῆς ροκάνης. Κατασκευὴ κανόνος μὲ τιμὴν τετραγωνικὴν καὶ κυλινδρικὴν. Κατασκευὴ ἀπλῶν ἀντικειμένων, ὡς μικρᾶς κλίμακος, σαμνίου, τραπέζιου. Κατασκευὴ ὀλίγων ἀπλῶν κομφοτεργημάτων μὲ μικρὸν πρίονα (σέγαν).

Τάξις Γ'.

1. **Ίγνογραφία.**

α) Ίγνογράφησις, ὡς ἐν τῇ Β' τάξει.

β) Εὔρεσις τῶν τυπικῶν γραμμῶν καὶ σχηματοποίησις τῶν ἱγνογραφουμένων.

γ) Διακοσμητικὴ Ίγνογραφία. Μελέτῃ τῆς Ἑλληνικῆς διακοσμητικῆς.

2. **Χειροτεχνία.**

Α. Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία. Ἐργασια ἐκ τοῦ φυσικοῦ μὲ πρότυπα φυσικά, τεχνικά καὶ φανταστικά. Θὰ κατασκευάζονται :

α) Ἀντικείμενα τεχνικώτερα, ὡς καλαθίσκοι, μικρὰ πανέρια, ὅμοια μὲ καρποὺς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, κώδωνες, χονία, πτύα, δρεπάνια, σφυρία, πρίονες, ἄξινα κτλ.

β) Ἀνάγλυφα φύλλων, ἀνθέων, κλαδίσκων, ἐντόμων, πτηνῶν, ζῶων, διακοσμήσεις μὲ ἄνθη, καρποὺς καὶ ἄλλα ἀντικείμενα (μετὰ καταλλήλου χρωματισμοῦ).

Ἐπίδοσις διὰ γύψου πηλίνων ἔργων.

Β. **Εὐλοτεχνία.** Χρήσις διαφόρων ξυλοργικῶν ἐργαλείων. Διάφοροι συνδέσεις ξύλων καὶ ἐφαρμογὴ

αὐτῶν εἰς τὴν κατασκευὴν ποικίλων ἀντικειμένων. Κατασκευὴ διαφόρων στρώσεων διαπέδου (παρκέ), βάσεων ἔχουσῶν γεωμετρικά σχήματα. Κατασκευὴ χορδιζῶν καὶ ἄλλων ἀπλῶν κομφοτεχνημάτων. Κατασκευὴ διὰ τοῦ μηχανοκίνητου ξυλογλυπτικῶν κοσμημάτων.

Γ. Βιβλιοδετικὴ. Ἀπλὴ δέσις βιβλίων (δέσιμο καρφωτό). Δέσις βιβλίων διὰ ραφῆς κατὰ φυλλάδια. Κατασκευὴ χαρτοφυλάκων καὶ μπλόκ. Δέσις εἰκόνων καὶ χαρτῶν γεωγραφικῶν.

Τάξις Δ'.

1. **Ζωγραφικὴ.** Χρώματα καὶ ἀναμιξεις αὐτῶν πρὸς παραγωγὴν διαμέσεων τόνων. Ὑδατογραφία ἐκ τοῦ φυσικοῦ, ἀπὸ μνήμης καὶ ἐλευθέρως, ἰδίως τοπειῶν.

2. Χειροτεχνία.

Α. Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία, ὡς ἐν τῇ Γ' τάξει.

Β. Ξυλοτεχνία. Κατασκευὴ α) κορνιζῶν, κυτίων, χαρτοθηκῶν, δίσκων κεκοσμημένων διὰ ξυλογλυφῶν, β) ἀπλῶν ὀργάνων Φυσικῆς (νήματος στάθμης, τροχαλίας, πολυσπᾶστου, βαροῦλκου, ἐργάτου, ζυγοῦ, μετρικοῦ ζυγοῦ κλπ).

Γ. Ἔργασια ἐπὶ χαρτονίου. Κατασκευὴ διὰ χαρτονίου α) ποικίλων κυτίων, κομφοτεχνημάτων κεκοσμημένων διὰ προϊόντων χαρτοκοπτικῆς καὶ πλεκτῶν χαρτοῦφαντικῆς, ὀκιδῶν καὶ αἰῶν διαφόρων ρυθμῶν ἐπὶ κλίμακα, β) τῶν γεωμετρικῶν στερεῶν ἐπὶ τῇ βάσει μαθηματικῶν δεδομένων.

Τάξις Ε'.

Χειροτεχνία.

1. Πλαστικὴ καὶ Γυψοτεχνία. Κατασκευὴ ἐκ τοῦ φυσικοῦ μὲ πρότυπα φυσικά, τεχνητὰ καὶ φανταστικά ἀντικειμένων τέχνης, ὡς ἀγγείων, στηλῶν, κινῶν διαφόρων ρυθμῶν, ἀπλῶν ἀρχιτεκτονημάτων κλπ. Ἀπόδοσις διὰ γύψου πηλίνων ἔργων.

2. Σφραματοπλεκτικὴ καὶ Μεταλλοτεχνία. Κατασκευὴ

διὰ λεπτοῦ σύρματος γεωμετρικῶν ἐπιπέδων σχημάτων, κρῖκων, ἀλυσῶν, παιγνιδίων, καλαθίων, πανερίων, κομφοτεχνημάτων καὶ γεωμετρικῶν στερεῶν. τῶν συνθηκῶν δὲ τοῦ σχολείου ἐπιτροπεουσῶν καὶ σφουρηλάτησις, ῥίνισμα, διατρούπησις καὶ συγκόλλησις μετὰλλου, βαφὴ σιδήρου, κατασκευὴ κογιῶν, κοπῆ, κάμψις καὶ σύνδεσις μετὰλλου διὰ συγκολλησεως καὶ κογιώσεως, κατασκευὴ ὀργάνων Φυσικῆς, Χημείας καὶ Κοσμογραφίας διὰ συνδυασμοῦ καὶ ἄλλων ἐλικῶν (ξύλου, χαρτονίου, σύρματος, ὑάλου κλπ.).

12. ΩΔΙΚΗ

Τάξις Α'.

ᾠρισμός τῆς Μουσικῆς. Ἦχος, Φθόγγος, Φθογγόσημα, Πεντάγραμμον, βοηθητικαὶ γραμμαί. Ὀνόματα φθόγγων. Κλειδί τοῦ Σόλ, ὀνομασία φθογγοσῆμων. Ἀξία καὶ σχήματα φθογγοσῆμων. Ὑψηλοὶ καὶ χαμηλοὶ φθόγγοι. Ρυθμὸς, μελωδία. Μουσικὴ ἀνάγνωσις. Ρυθμικὴ καὶ μελωδικὴ ἀνάγνωσις μέτρον 2)4 ἐπὶ διαστημάτων 2ας εἰς σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἀπλὰ παιδαγωγικὰ ἄσματα μονόφωνα. Παῦσις ἡμίσεος. Πᾶσις τετάρτου. Σύνδεσις προσφθίας. Σύνδεσις διαρχείας. Μέτρον 2)4 ἑλλίπες. Μέτρον 4)4 (τέταρτα, ἡμίση, δλόκληρα). Τὰ συνηθέστερα εἶδη χρωματισμῶν. Γυμνάσματα ἐπὶ διαστημάτων 3ης (κλίμακος Ντό). Ἄσματα μετὰ διαστημάτων 3ης. Ἀσκήσεις προφοράς φωνηέντων καὶ συμφώνων. Παῦσις δλοκλήρου. Τί εἶναι ρυθμικὴ ἀγωγή καὶ τίνας αἱ συνηθέστεραι διαβαθμίσεις αὐτῆς. Διαστήματα 4ης. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Ὅγδοα εἰς 2)4 καὶ 4)4. Ἑλλίπες ἀρχίζον ἀπὸ ὄγδοον. Παῦσις ὄγδοον. Κανὼν δίφωνος. Στιγμὴ διαρχείας, παρεστιγμένα ἡμίση καὶ τέταρτα. Ἐφαρμογὴ ἐπὶ σχετικῶν γυμνασμάτων καὶ ἁμάτων. Ἀναπνευστικαὶ ἀσκήσεις.

Μουσικὴ γραφῆ. Ἀσκήσις εἰς τὴν γραφὴν τοῦ κλειδιοῦ τοῦ Σόλ, τῶν φθογγοσῆμων, παύσεων καὶ λοιπῶν μουσικῶν σημείων.

Εἰς ἕκαστον μάθημα δίδεται κατάλληλον τμήμα μουσικοῦ κειμένου πρὸς ἀντιγραφὴν ὑπὸ τῶν μαθητῶν κατ' οἶκον εἰς τὸ τετράδιον μουσικῆς.

Τάξις Β'.

Ἀπλᾶ δίφωνα ἄσκήσεις κατ' ἀρχὰς ἐπὶ διαστημάτων 2ας καὶ εἶτα 3ης καὶ 4ης. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν

διαστημάτων 2ας, 3ης, 4ης. Διαστήματα 3ης (κλίμακος Ντό). Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 3ης. Κανὼν τρίφωνος. Μέτρον 3)4. Ἐφαρμογὴ αὐτοῦ εἰς τὰς διδαχθεῖσας ρυθμικὰς μονάδας. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Διαστήματα 3ης. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 3ης. Κανὼν τετράφωνος. Δέκατα ἕκτα εἰς 2)4, 3)4, 4)4. Ὅλαι αἱ ρυθμικαὶ τῶν δεκάτων ἕκτων. Παῦσις δεκάτων ἕκτων. Ἑλλίπες ἀρχίζον ἀπὸ δέκατον ἕκτον. Γυμνάσματα καὶ ἄσματα σχετικὰ. Διαστήματα 7ης καὶ 8ης, ὄπως καὶ τὰ προηγουμένα. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα. Θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν διαστημάτων 7ης καὶ 8ης. Γενικὰ παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς μεζονος κλίμακος καὶ τῶν διαστημάτων. Μεσαῖοι φθόγγοι τῶν τόνων. Σημεῖα ἀλλοιώσεως. Ἐναρμόνιοι φθόγγοι. Διατονικὰ καὶ χρωματικὰ καὶ ἡμιτόνια. Χρωματικὴ κλίμαξ Ντό. Γυμνάσματα χρωματικῶν φθόγγων. Σχετικὰ ἄσματα. Μεζων κλίμαξ τοῦ Σόλ. Ὀπλισμὸς τοῦ κλειδιοῦ. Διαστήματα μεζονος κλίμακος Σόλ. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα, κλασσικὰ καὶ νεώτερα, κανόνες πολύφωνοι.—Μουσικὴ γραφὴ ὄπως εἰς τὴν Α' τάξιν.

Τάξις Γ'.

Ἀπλᾶ τρίφωνοι ἀσκήσεις. Ἀπλὴ ἔννοια τριφώνου συγχορδίας. Τρίφωνα γυμνάσματα καὶ ἄσματα κλασσικὰ καὶ νεώτερα κλίμακος Ντό. Ἀσκήσεις ἀρπιασμάτων κλίμακος Ντό. Μεζονος κλίμακος Ρε, Λα, ὄπως ἀνωτέρω ἢ κλίμαξ τοῦ Σόλ. Τρίηχον (συνεπτυγμένον, ἀνεπτυγμένον), ἐξάηχον. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Μέτρον 3)8, ὄλαι αἱ ρυθμικαὶ μορφαὶ του. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἄσματα. Μεζονος κλίμακος Φα, Σι ὄφ., Μι ὄφ., ὄπως καὶ ἡ μεζων Σόλ.

Ἀναλυτικὸν πρόγραμμα

Μέτρον 7)8, γυμνάσματα καὶ ἕσματα. Μέτρον 6)8 (εἰς ἕξ κινήσεις καὶ εἰς δύο) Γυμνάσματα καὶ ἕσματα εἰς 6)8. Ἐλάσσων κλίμαξ τοῦ Λα ἁρμονική. Διαστήματα αὐτῆς καὶ ᾠδικὴ ἄσκησις ἐπ' αὐτῶν. Ἐλάσσων Λα μελωδική. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἕσματα μονόφωνα καὶ δίφωνα, κλασσικὰ καὶ νεώτερα. Γυμνάσματα καὶ ἕσματα τρίφωνα. Σύγκρισις μεζόνων καὶ ἐλάσσονος κλίμακος. Οὐκὼννημοί κλίμακες. Ἀρχαία ἐλάσσων κλίμαξ τοῦ Λα. Γυμνάσματα καὶ ἕσματα δημώδη ἐπ' αὐτῆς. Διπλὴ στιγμή.

Τάξις Δ'.

Αἱ λοιπαὶ μεζόνες κλίμακες (Μι, Σι, Φα δίεσ., Ντο δίεσ., Λα ὑφ., Ρε ὑφ., Σολ ὑφ., Ντο ὑφ.). Σχετικὰ τῶν κλιμάκων τούτων γυμνάσματα καὶ ἕσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα, κλασσικὰ καὶ νεώτερα, κανόνες πολύφωνοι. Γενικὰ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν μεζόνων κλιμάκων, ἔναρμόνιοι κλίμακες. Κλειδί τοῦ Φα, σχετικὰ γυμνάσματα. Διπλὰ σημεῖα ἀλλοιώσεως. Αἱ λοιπαὶ ἐλάσσονες κλίμακες (Μι, Σι, Φα δίεσ., Ντο δίεσ., Σολ δίεσ., Ρε δίεσ., Λα δίεσ., Ρε, Σολ, Ντο, Φα, Σι ὑφ., Μι ὑφ., Λα ὑφ.). Σχετικὰ τῶν κλιμάκων τούτων γυμνάσματα καὶ ἕσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα, κλασσικὰ, νεώτερα καὶ δημώδη. Γενικὰ παρατηρήσεις ἐφ' ὅλων τῶν κλιμάκων. Ἀσκήσεις εἰς τὸν φωνητικὸν σηματοῦσιν τοῦ κύκλου ὅλων τῶν κλιμάκων μεζόνων καὶ ἐλασσόνων.

Τάξις Ε'.

(προαιρετικῶς)

Γυμνάσματα καὶ ἕσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα εἰς τὰς διαφόρους κλίμακας. Συγκριτὴ (δμηλή, ἀνώμαλος). Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἕσματα. Ἀντικρουσιμὸς, γυμνάσματα. Μέτρα 9)8, 12)8. Σχετικὰ γυμνάσματα καὶ ἕσματα. Τριακοστὸ δεύτερον. Αἱ διαφοροὶ ἑυθμικαὶ μορφαὶ αὐτῶν, γυμνάσματα μετὰ

σχετικῶν ἕσμάτων. Τρόπος. Οἱ δύο κίριοι τρόποι (μεζόνων-ἐλάσσων). Πῶς διακρίνονται εἰς ποῖον ἐκ τῶν δύο κριτῶν τρόπων ἀνήκει τὸ ποιητικὸν ἔργον.

Τάξις ΣΤ'.

(προαιρετικῶς)

Γυμνάσματα καὶ ἕσματα μονόφωνα, δίφωνα καὶ τρίφωνα εἰς τὰς διαφόρους κλίμακας. Προσφθία Χρωματισμοὶ ἐν ἐπιτάσει. Ρηθμικὴ ἀγωγή ὅλοι οἱ ὅροι αὐτῆς. Μουσικοὶ καλλωπισμοὶ. Σαντομία. Μουσικὴ ἔκφρασις. Μουσικὴ φράσις. Χαρακτήρ. Ποῖα λέγεται κλασσικὴ μουσική. Διάρκισις τῆς κλίμαξ μουσικῆς. Μορφαὶ τῶν μουσικῶν συνθέσεων (σανάτα, κοντέρτο, συμφωνία κλπ.). Στοιχεῖα Ἱστορίας τῆς Μουσικῆς. Ἡ μουσικὴ διὰ μέσον τῶν αἰώνων ἐν γενικωτάταις γραμματαῖς. Ἡ ἐξέλιξις τῆς Ἑλληνικῆς μουσικῆς ἀπὸ τῶν ἀρχαιολογικῶν χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς. Οἱ σπουδαιότεροι μουσικοὶ ὄλων τῶν ἐποχῶν. Οἱ μεγάλοι διδάσκαλοι τῆς Μουσικῆς τῆς κλασσικῆς ἐποχῆς καὶ τὰ σπουδαιότερα ἔργα αὐτῶν. Ἀνάμειξις καὶ ἀρχαίσις ἔργων δογματικῆς ἢ φωνητικῆς μουσικῆς τῶν μεγάλων διδασκάλων Μπετόβεν, Μόσαρτ, Σούμπερτ κλπ.

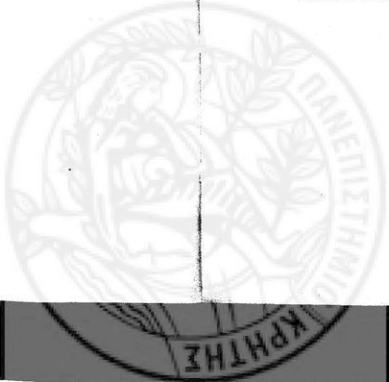
Παρατηρήσεις. 1. Εἰς τὰ σχολεῖα τῶν ἀρρένων, ὁσάκις λόγῳ τῆς μεταβολῆς τῆς φωνῆς (μεταφωνήσεως) τῶν μαθητῶν εἶναι δύσκολον νὰ ἀρχίσουν αἱ τρίφωνα ἀσκήσεις κατὰ τὴν ἀνωτέραν ὁριζομένην Γ' τάξιν, ἢ ἔναρξις τῆς τριφωνίας δύναται νὰ ἀναβληθῇ δι' ἀργότερον εἰς τὸν κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ διδάσκοντος κατάλληλον χρόνον.

2. Ἡ πλῆρης ἐπίτευξις τῶν σκοπῶν τῆς διδασκαλίας τῆς ᾠδικῆς θὰ κατορθωθῇ, μόνον ἐν δημιουργηθῇ εἰς ἕκαστον Γυμνάσιον **καλλιτεχνικὴ** καὶ ἰδίως **μουσικὴ** ἔσθῃ, ἀποτελέσαντες δὲ αἱ μουσικαὶ ἐπιτεύξεις τῶν μαθητῶν καὶ ἰδίως αἱ τῶν μαθητικῶν **χορφεδιῶν** οὐδαιδὲς στοιχεῖον τῆς **ὅλης σχολικῆς**

ζωῆς καὶ τὸν καθέκαστον ἐκράνυσάν της· διὰ τῆς ὁργανώσεως χοροφιδίων ἐκ τῶν καλλιφωνοτέρων μαθητῶν ὅλου τοῦ σχολείου κατὰ τὰ ἀπογεύματα τῆς ἐλευθέρου ἑργασίας, καὶ διὰ τῶν σιγῶν μουσικῶν ἐκτελέσεων ἐνώπιον ὅλων τῶν μαθητῶν, ἡ σχολικὴ ζωὴ ἀναπτύσσεται κατὰ τὸν εἰνεύστερον καὶ μορφωτικότερον τρόπον.

13. ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

Ἡ διδακτεία ἔλη τῆς Γυμναστικῆς τοῦ Γυμνασίου, συνισταμένη εἰς ἀσκήσεις τῆς ἐργεινῆς Γυμναστικῆς, τῆς σχολικῆς ἀγωνιστικῆς καὶ τῆς κολυμβήσεως, εἰς παιδιὸς καὶ χοροῦς καὶ εἰς ἐκδρομὰς καὶ πορείας, ἐπι δὲ εἰς ἀσκήσεις στρατιωτικῆς προπαιδεύσεως διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ ἀσκήσεις ρυθμικῆς γυμναστικῆς διὰ τὰς μαθητριάς, ἔχει ὡς ἀναγράφεται εἰς τὸ οἰκτεῖον Ἀναλυτικὸν Πρόγραμμα τοῦ Ὑπουργείου καὶ εἰς τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοδομένον Ὀδηγὸν τοῦ Λιδασκάλου διὰ τὴν σωματικὴν ἀγωγὴν καὶ στρατιωτικὴν προπαιδεύσιν τῶν σχολείων τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως. Ἐκ τῆς ἔλης ταύτης ἡ μὲν καθοριζομένη διὰ τὰ τέως Ἑλληνικὰ σχολεῖα θὰ διδάσκαται εἰς τὰς δύο κατωτέρας τάξεις τῶν Γυμνασίων, ἡ δὲ διὰ τὰ τέως Γυμνάσια εἰς τὰς τέσσαρας ἀνωτέρας τάξεις αὐτῶν. Εἰς τὸν Ὀδηγὸν τοῦ Ὑπουργείου ἀναγράφονται ἐπίσης ἔλαι αἱ μεθοδικαὶ ὁδηγία, αἱ ἀπαραίτητοι διὰ τοὺς διδάσκοντας τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς. Ἡ κατανομὴ τῶν ἀνωτέρω σημειωθέντων στοιχείων τῆς διδακτείας ἔλης τῆς Γυμναστικῆς εἰς τὸν διαθέσιμον διὰ τὸ μάθημα τοῦτο χρόνον γίνεται ἐκάστοτε κατ' ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων ἐν ἐκάστῳ Γυμνασίῳ, λαμβανομένην μετ' εἰσήγησιν τοῦ διδάσκοντος τὸ μάθημα τῆς Γυμναστικῆς.

II. ΠΡΟΑΙΡΕΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. ΛΑΤΙΝΙΚΑ

Τάξεις Γ΄

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία περικυπῶν τοῦ ἐγχευμένου Λατινικοῦ Ἀναγνωστικοῦ. Βαθμιαία δι' αὐτῶν ξηρικώσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν καὶ τὸν Ρωμαϊκὸν βίον.

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνωτέρω ἀναγνώσεως ἐξέτασις τοῦ ὁμαλοῦ τυπικοῦ τῆς Λατινικῆς. Παράλληλισμός αὐτοῦ πρὸς τὸ ἀντίστοιχον τυπικὸν τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς.

Ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν πρὸς ἐντύπωσιν καὶ εὐχερῆ χρῆσιν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τῆς Γραμματικῆς (π.χ. γυμνάσματα κλίσεως, γενόμενα κατ' οἶκον ἢ ἐν τῷ σχολείῳ καὶ διορθούμενα ἐν τῷ σχολείῳ ὑπὸ τῶν αὐτῶν μαθητῶν, προφορικὴ ἢ γραπτὴ ἐν τῷ σχολείῳ μεταφράσεις ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ ἀντιστρόφως προτάσεων συντεθειμένων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου ἢ καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, σχετικῶν πρὸς τὰ ἐξετασθέντα μέρη τῆς Γραμματικῆς κλπ.).

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ἀναγνωστικοῦ καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα συντακτικὰ φαινόμενα τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐξέτασις τῶν συνηθετέρων καὶ ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐρμηνείαν ὁμαλοῦ κειμένου ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς Λατινικῆς, ὡς τῆς χρήσεως τῆς Ἀφαιρετικῆς, τῶν συνηθετέρων προθέσεων καὶ τῶν συνηθετέρων συνδέσμων.

2. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία τοῦ ἐκ τοῦ ἔργου τοῦ Lhomond «*Urbis Romae viri illustres*».

Λογικὴ ἐπεξεργασία καὶ σύνδεσις τῶν ἀναγνωσκομένων πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς εἰκόνας τοῦ βίου τοῦ ἐκάστοτε ἱστορομένου ἀνδρός.

Ἐπανάληψις διὰ καταλλήλων φράσεων τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων ἐν τῷ κειμένῳ.

Τάξεις Δ΄

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκ τῶν βίων τοῦ Κορνηλίου Νέπωτος μέχρι τέλους Ἰανουαρίου, ἀπὸ δὲ τοῦ Φεβρουαρίου ἐλευκτῶν μερῶν ἐκ τῶν «*Commentarii de bello civili*» τοῦ Ἰουλίου Καίσαρος (ὡς τῶν κατὰ τὴν ἐν Φαρσάλῳ μάχην, βιβλ. γ' κεφ. 82—104) ἢ ἐκ τῆς τοῦ Κορνηλίου Ρούφου «*Historia Alexandri Magni Macedonis*» (βιβλ. III κεφ. 1, 2, 5, 7, 8, 10, 12—βιβλ. IV κεφ. 7, 8, 15—βιβλ. V κεφ. 2, § 1—8—βιβλ. VIII κεφ. 1 καὶ 2 § 5—8, βιβλ. X κεφ. 5), ἔτι δὲ ἐνίων ἐκ τῶν μύθων τοῦ Φαίδρου.

Ποικίλη ἐπεξεργασία τῶν ἀναγνωσκομένων τὸ μὲν πρὸς σχηματισμὸν περιεκτικῆς εἰκόνας τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, τὸ δὲ πρὸς συναγωγὴν τῶν ἐν αὐτοῖς περιεχομένων ἐπολιτιστικῶν καὶ ἠθικῶν στοιχείων.

Ἀντιπαραβολὴ τῆς Ἱστορίας τοῦ Κορνηλίου Ρούφου, ἐφόσον ἀναγινώσκεται, πρὸς τὴν Ἀνάβασιν τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ τῶν μύθων τοῦ Φαίδρου πρὸς τοὺς Αἰσωπεύσις.

Συμπλήρωσις τῆς ἐννοίας τῆς Ἱστοριογραφίας διὰ τῶν εἰδῶν τῆς Βιογραφίας καὶ τῶν Ἀπομνημονευμάτων.

Ἐπανάληψις διὰ καταλλήλων φράσεων τῶν ἐκάστοτε ἀπαντωσῶν νέων λέξεων καὶ ταξινόμησις αὐτῶν καθ' ὁμάδας (ἀναφερομένας ἐν ποδ. εἰς τὴν πόλιν, τοὺς κατοίκους, τὰ ἐπαγγέλματα αὐτῶν, τὴν στρατὸν κλπ. ὡς *urbs* (ἄστυ) *oppidum* (πόλις), *patria*—*incolae*, *homines*, *viri*, *feminae*, *senes* κλπ.).

2. Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἀνωτέρω Ἀναγνώσεως ἐξέτασις τοῦ ἀνωμίλου τυπικοῦ τῆς Γραμματικῆς μετὰ ποικίλων ἐργασιῶν τῶν μθητῶν πρὸς ἐντύπωσιν καὶ εὐχερῆ χρῆσιν αὐτοῦ, ὡς ἐν τῇ τρίτῃ τάξει.

Ἐκ τῆς αὐτῆς ἀφορμῆς καὶ ἐν παραλληλισμῷ πρὸς τὰ ἀντίστοιχα συντακτικὰ φαινόμενα τῆς ἀρχαίας καὶ τῆς νέας Ἑλληνικῆς ἐξέτασις τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς Λατινικῆς, ὡς τῆς χρήσεως τῶν πτώσεων ἐν γένει, τῶν ἀνωσημῶν, τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος, τῶν ἐγκλίσεων αὐτοῦ ἐν ἀνεξαρτήτῳ (ἰδίως τῆς Coniunctivus) καὶ ἐν ἐξηρημένῳ λόγῳ τοῦ ὑπτιοῦ, τοῦ γερονδίου καὶ τοῦ γερονδιακού.

Ποικίλαι ἐργασίαι τῶν μαθητῶν : Α) πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἐκάστοτε ἐξεταζομένων μερῶν τοῦ Συντακτικοῦ (ὡς α : προφορικῆ ἢ γραπτῆ ἐν τῷ σχολεῖῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Λατινικὸν ἢ τὰν ἀπάλιν προτάσεων σχετικῶν πρὸς τὰ μέρη ταῦτα, διδομένων ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος, β : ὅμοιαι μεταφράσεις προτάσεων συντασσόμενων ὑπ' αὐτῶν τῶν μαθητῶν Β) πρὸς ἐφαρμογὴν μεζόνων καὶ αὐτοτελῶν δεδιδαγμένων τμημάτων αὐτοῦ (ὡς α : γραπτῆ ἐν τῷ σχολεῖῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Λατινικὸν καὶ τὰν ἀπάλιν γυμνασμάτων ἀναφερομένων εἰς τὸ ἐκάστοτε ἐφαρμοζόμενον τμήμα καὶ ἄμισος διδραχμῶσι αὐτῶν ἐν τῷ σχολεῖῳ ὑπὸ τῶν μαθητῶν, βοηθουμένων ὑπὸ τοῦ διδασκάλου, β : γραπτῆ ἐν τῷ σχολεῖῳ μετάφρασις ἐκ τοῦ Λατινικοῦ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν καὶ τὰν ἀπάλιν δεδιδαγμένον κειμένον, παρουσιάζοντος τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν συντακτικὰ φαινόμενα).

Τάξις Ε'.

1. Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα α) ἐνὸς ἢ περισσοτέρων ἐκ τῶν ἑξῆς λόγων τοῦ Κικέρωνος: pro Archia poeta, in Catilinam III ἢ IV, pro Ligario, pro Marcello, β) ὀλίγων ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος (Ad familiares II, 4, 5, 6-IV, 4-V, XIV, 2, ad Allicum III, 7-V, 15-VI, 9-VII, 9-XIII, 52-XIV, 10-XVI 4) μέχρι τέλους Φεβρουαρίου.

Ἐπεξεργασίαι τῶν ἀναγινωσκομένων λόγων τοῦ

Κικέρωνος ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν λόγων τῶν Ἑλληνικῶν ῥητόρων. Ὁ Κικέρων ὡς ῥήτορας. Σύγκρισις αὐτοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ῥητόρας.

Ἐπεξεργασίαι τῶν ἀναγινωσκομένων ἐπιστολῶν τοῦ Κικέρωνος πρὸς σχηματισμὸν ἀπλῆς καὶ σαφοῦς ἐννοίας τοῦ λογοτεχνικοῦ εἶδους τῆς ἐπιστολῆς.

Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεῖα κατ' ἐκλογὴν μερῶν ἐκ τῶν Μεταμορφώσεων τοῦ Ὀβιδίου (ὡς τῶν κατὰ τὸν Φαέθωνα (II, 1—366) ἢ τῶν κατὰ τὴν Νιόβην (VI 146—312) κτλ.

Ἐπεξεργασίαι τῶν ἀναγινωσκομένων μερῶν ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν Ὀμηρικῶν ἐπῶν. Ὁ Ὀβίδιος ὡς ἐπικός ποιητής. Τὸ εἶδος τῆς ἐπικῆς τοῦ ποιήσεως.

Σύντομος ἐξέτασις ἐκ τῆς Λατινικῆς Μετρικῆς τοῦ δακτυλικοῦ ἑξαμέτρου καὶ ἄσκησις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν ἑμμετρον ἀνάγνωσιν τοῦ ἐκάστοτε ἐρμηνευομένου μέρους.

2. Ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀναγινωσκομένων κειμένων συμπλήρωσις τοῦ Συντακτικοῦ. Σαχνὴ ἐπισκόπησις δόμαδος ὁμοειδῶν συντακτικῶν φαινομένων τῆς Λατινικῆς γλώσσης, σύγκρισις τούτων πρὸς τὰ ἀντίστοιχα τῆς Ἑλληνικῆς, κατάδειξις τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν καὶ γλωσσολογικῆ ἐρμηνεῖα αὐτῶν (π.χ. τῆς Γενικῆς ἀπολύτου, Αἰτιατικῆς ἀπολύτου, τῆς ἀπορορίας τοῦ ἐξηρημένου λόγου ἐκ τοῦ ἀνεξαρτήτου κλπ.). Παραλληλισμὸς ἰδίως τῆς ἐν ταῖς δύο γλώσσαις γλώσσαις χρήσεως τῆς Ὑποτακτικῆς ἐν τῷ ἐξηρημένῳ λόγῳ καὶ διασάφησις τῆς βαιατικῆς ἐν ταύτῃ διαφορᾶς τῶν γλωσσῶν τούτων (consecutio temporum). Προσεκτικὴ ἐξέτασις τῆς ἀρχιτεκτονικῆς μορφῆς τῆς Λατινικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἐπιτηδείότητος τῶν καθέαστων συντακτικῶν φαινομένων αὐτῆς πρὸς τὴν λογικὴν παράστασιν τῶν νοημάτων. Ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Λατινικὸν καὶ τὰν ἀπάλιν πρὸς βαθεῖαν καὶ

πλήρη κατανόησιν τῶν ὁμοιοτήτων καὶ διαφορῶν τῶν δύο γλωσσῶν.

Τάξις ΣΤ'.

1. *Ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία* κατ' ἐκλογὴν μερῶν ἐκ τῆς Αἰνειάδος τοῦ Οὐεργίλιου μέχρι τέλους Ἰανουαρίου.

Ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου μέχρι τέλους Μαρτίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ἐκλεκτῶν μερῶν τοῦ Β' βιβλίου τοῦ ad Marcum filium de officiis (Κεφ. 1, 2, 6, 7, 8, 9-14, 15-24) ἢ τοῦ Somnii Scipionis τοῦ Κικέρωνος ἢ κατ' ἐκλογὴν μερῶν ἐκ τῶν πρώτων βιβλίων τοῦ Λιβίου ἀναφερομένων εἰς τὴν διαγραφὴν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν μεγάλων προσωπικοτήτων καὶ σπουδαίων γεγονότων.

Ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου ἀνάγνωσις καὶ ἐρμηνεία ᾠδῶν τινῶν τοῦ Ὅρατιου (π.χ. ἐκ τῶν I, 1, 3, 6, 10, 13, 14, 21, 22, 37, II, 1, 7. III, 8, 13, 25, 30).

Ἐπεξεργασία τῶν ἐκείστοτε ἀναγνωσκομένων συγγραφέων ἀνάλογος πρὸς τὴν τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων τῶν αὐτῶν λογοτεχνικῶν εἰδῶν. Οὐεργίλιος καὶ Ὅμηρος. Ὁ Κικέρων ὡς φιλοσοφικὸς συγγραφεὺς. Ὁ Λίβιος ὡς ἱστορικός. Ἡ λυρική ποιησις τοῦ Ὅρατιου.

2. *Γλωσσική διδασκαλία* καὶ γλωσσικαὶ ἀσκήσεις τῶν μαθητῶν, ὡς ἐν τῇ Ε' τάξει.

2. ΟΙΚΟΚΥΡΙΚΑ

Τάξις Α'

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Ἀπλοῦν κέντημα λευκὸν καὶ χρωματιστόν. Πλέξιμον παιδικῶν ἰδίως εἰδῶν. Ἐπιδιορθώσεις φορεμάτων (ἐμβάλωμα) καὶ περιποδίων (μαντάρισμα). Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ.

Τάξις Β'.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Κοπτική καὶ ῥαπτική ἁπλῶν ἀσπροροῦζῶν, ἰδίως νηπιακῶν καὶ παιδικῶν. Ἐπιδιορθώσεις φορεμάτων (ἐμβάλωμα). Πλύσις (βαμβάκερῶν, λινῶν, μαλίνων, μεταξωτῶν καὶ διαντελλῶν). Σιδέρωμα, κολλήρισμα. Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ (συνέχεια). Καθαρισμὸς τῶν μαγειρικῶν καὶ ἐπιτραπέζιων σκευῶν.

Τάξις Γ'.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Κοπτική καὶ ῥαπτική ἁπλῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων, ἰδίως παιδικῶν. Καθαρισμὸς κηλίδων. Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ (συνέχεια). Διατήρησις τροφίμων καὶ ἐδεσμάτων.

Τάξις Δ'.

Οἰκιακαὶ ἐργασίαι. Κοπτική καὶ ῥαπτική ἁπλῶν ἐξωτερικῶν ἐνδυμάτων. Στοιχειώδης μαγειρικὴ καὶ παράθεσις τῶν παρασκευαζομένων ἐν ἐφαρμογῇ (συνέχεια). Τὰ διὰ τὰ νήπια κατάλληλα ἐδέσματα καὶ ἡ παρασκευὴ αὐτῶν.

Τάξις Ε'.

Οἰκιακὴ οἰκονομία. Αἱ ἀπαραίτητοι εἰς τὴν οἰκοδόσκειαν γνώσεις ἐκ τῆς οἰκιακῆς οἰκονομίας μετὰ πρακτικῶν ἐφαρμογῶν.

3. ΥΓΙΕΙΝΗ

Διὰ τὰς μαθητείας τῆς Ε΄ τάξεως (βλέπε σχετικὸν μέρος προγράμματος).

4. ΩΔΙΚΗ

Διὰ τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητείας τῆς Ε΄ καὶ ΣΤ΄ τάξεως (βλέπε σχετικὸν μέρος προγράμματος).

5. ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΕΩΣ

Δι' ομάδας ἐκ μαθητῶν (μαθητριῶν), ἰδίως τῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἐκδηλούντων καταφανῆ κλίση καὶ ἀξιόλογον ἐπίδοσιν πρὸς ὀρισμένα μαθήματα (ἱστορικοφιλολογικὰ, φυσικομαθηματικὰ, καλλιτεχνικὰ, πρακτικὰ). Ἐπεξεργασία, ἐμβάθυνσις καὶ ἐπέκτασις τῆς κατὰ τὰς ὑποχρεωτικὰς ὥρας τῶν μαθημάτων διδασχθείσης ὕλης. Ἐφαρμογαὶ καὶ ποικίλαι ἐργασίαι ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Εἰδρωτάτη χρῆσις βοηθημάτων (βλέπε: «Κατευθύνσεις καὶ ὁδηγίαι»).

ΣΧΕΔΙΟΝ ΩΡΟΛΟΓΙΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Μαθήματα ὑποχρεωτικὰ	ῥωραι καθ' ἑβδομάδα						
	Τάξεις						
	Α	Β	Γ	Δ	Ε	ΣΤ	Σύνολον
1) Θρησκευτικὰ.....	2	2	2	2	2	1	11
2) Ἀρχαῖα Ἑλλην.	8	8	9	9	9	9	52
3) Νέα Ἑλληνικά..	5	4	3	3	3	3	21
4) Γαλλικά.....	—	2	4	4	4	3	17
5) Ἱστορία.....	2	2	2	2	4	4	16
6) Μαθηματικὰ Κοσμογραφία.....	3	3	3	3	3	3	18
7) Φυσιογνωστικὰ.....	3	3	3	3	3	3	18
8) Γεωγραφία.....	2	2	2	1	1	—	8
9) Ὑγιεινὴ.....	—	—	—	1	—	—	1
10) Τεχνικά.....	3	2	1	1	1	—	8
11) Ὡδική.....	2	2	1	1	—	—	6
12) Φιλοσοφικὴ προ- παίδεια.....	—	—	—	—	—	4	4
Σύνολον ὡρῶν	30	30	30	30	30	30	180

13) *Γυμναστικὴ καὶ γυμναστικὴ ζωὴ.* Ὁ δι' αὐτὴν διατεθειμένος χρόνος κατανέμεται κατ' ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου τῶν διδασκόντων εἰς ὅλας τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος ἀναλόγως τῶν συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, τοῦ τόπου καὶ τῆς ὁλης σχολικῆς ζωῆς.

Μαθήματα προαιρετικὰ.

- 1) *Λατινικὰ* ἀνά 3 ὥρας καθ' ἑβδομάδα εἰς τὰς 4 ἀνωτέρας τάξεις.
- 2) *Ὀικονομικὰ* διὰ τὰς μαθητείας ἀνά 1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα εἰς πάσας τὰς τάξεις.
- 3) *Ὑγιεινὴ* διὰ τὰς μαθητείας τῆς Ε΄ τάξεως 1 ὥραν καθ' ἑβδομάδα.
- 4) *Ὡδικὴ* ἀνά 1 ὥραν τὴν ἑβδομάδα εἰς τὴν Ε΄ καὶ ΣΤ΄ τάξιν.
- 5) *Μαθήματα Εἰδικῆς Ἐπιδόσεως* κατὰ τὰ ἀπογεύματα ἐλευθέρας ἐργασίας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Κατ' απόφασιν τοῦ συλλόγου ἑνὸς Γυμνασίου ἐπαρκῶς δικαιολογούμενην (λόγῳ ἰδιαιτέρων συνθηκῶν τοῦ Γυμνασίου καὶ τοῦ τόπου, ἢ λόγῳ ἐφαρμογῆς ἀπογευματινῶν ἐλευθέρων ἐργασιῶν κτλ.) καὶ μετὰ σχετικῆν ἔγκρισιν τοῦ Ἐκπ. Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, δύναται νὰ γίνῃ ἀξιομειώσις τῶν ὥρῶν ὠρισμένων μαθημάτων. Ἐν πάσῃ ὁμοῦ περιπτώσει ὁ ἀριθμὸς τῶν ὥρῶν τῶν ὑποχρεωτικῶς διδασκόμενων καθ' ἑβδομάδα μαθημάτων δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίη τὰς τριάκοντα.

2. Ἡ διδακτικὴ ὥρα ἐπολογίζεται εἰς 40—45 λεπτά τῆς ὥρας. Συνεπῶς ἡ καθημερινὴ ὑποχρεωτικὴ ἐργασία ἐν τῷ σχολεῖῳ δύναται νὰ περιορισθῇ εἰς προμσημβρινὰς 4—4 1/2 μόνον πλήρεις ὥρας, τῶν ἀπογευματινῶν ἀφιεμένων ἐλευθέρων διὰ τὴν προαιρετικὴν ἐργασίαν ἐν τῷ σχολεῖῳ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς γυμναστικῆς, καλλιτεχνικῆς καὶ τῆς σχολικῆς ἐν γένει ζωῆς. Ἡ πλῆρης ἐφαρμογὴ καὶ ἀργάνωσις τῶν ἀπογευματινῶν τούτων, ἐξαρτωμένων κατὰ πολὺ ἀπὸ τὰς συνθήκας καὶ τὰ μέσα ἐκείνου σχολείου, ἐπαφίεται εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ συλλόγου.

3. Διὰ τὴν προαιρετικὴν ἐργασίαν τῶν τάξεων καὶ τῶν ὁμίλων οἱ μὲν διδάσκοντες ἐργάζονται ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῶν ὥρῶν τῆς ὑποχρεωτικῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας, οἱ δὲ μαθηταὶ 3 ὃ τὸ πολὺ ὥρας καθ' ἑβδομάδα πέραν τοῦ ὁρίου τῶν ὑποχρεωτικῶν δι' αὐτοὺς μαθημάτων.

4. Πλήρεις καὶ λεπτομερεῖς ὁδηγίαι ἐπὶ τοῦ παρόντος προγράμματος θέλουσιν ἐκτεθῆ εἰς τὰς «Κατευθύνσεις καὶ ὁδηγίας τῶν Προγραμμάτων τῆς Μέσης Ἐκπαιδείσεως.»

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Νοεμβρίου 1931

Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας
Α' ΖΑΪΜΗΣ

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας
Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ